На прастор... і шырокі разлог
Выхадзі, мой народ, грамадою...
Якуб Колас

№ 154 (276)

Чацвер, 4 верасня 1997 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г. на беларускай і рускай мовах
Перыядычнасць — 5 разоў у тыдзень
Выдавец — ТАА "Народная воля"
Кошт: у кіёсках і крамах — 2000 руб., у індывідуальных гандляроў — свабодны.

Народная Воля

Сонца

	Усход	Захад
Віцебск	6.10	19.47
Магілёў	6.11	19.44
Гомель	6.11	19.39
Мінск	6.22	19.55
Гродна	6.37	20.10
Брэст	6.41	20.08

Поўня 2 верасня.

Сенсация

Заявление Виктора Илюхина о покушении на президента Беларуси как продолжение избирательной кампании Александра Лукашенко в России

Людмила МАСЛЮКОВА, политический обозреватель "Народной воли"

Первому этапу массированного пропагандистского наступления на Москву из Минска следовало бы по праву присвоить кодовое название "Шеремет".

Второй этап обработки общественного мнения открыл думец Виктор Илюхин, вбросивший в информационное пространство сенсацию "покушение на жизнь Лукашенко".

Я считаю, что и первое, и второе — явления одного порядка, они суть части избирательной кампании Александра Лукашенко в России. Судя по всему, с августа 1997 года он начал открытую борьбу за пост президента Российской Федерации. Это утверждение с неизбежностью вытекает из анализа событий последнего времени.

Арест группы журналистов Общественного российского телевидения послужил началом прорыва практически на все каналы и частоты электронных средств массовой информации огромной страны. Арестовав Павла Шеремета, президент Беларуси фактически заставил работать на себя всеохватывающие федеральные телевидение, радио, массовые печатные издания. Московская политическая элита, контролировавшая СМИ, оказалась беспомощной перед этим вторжением.

Со скандалом, на волне сенсации, всеми обругиваемый Лукашенко постоянно присутствует в информационном пространстве союзной державы под отрицательным знаком, притягательным для разочаровавшегося в российских властях населения. Более месяца миллионы россиян изо дня в день слышат завораживающее имя славянского вождя. Какие образы порождает оно в сознании обнищавшего люмпенизированного, разочарованного и озлобленного избирателя?

Полюбопытствуем, заглянем хотя бы на страницы газеты "Советская Россия", наиболее ярко отражающей интересующую нас точку зрения. Со Смоленщины в свою газету жители Ярцевского района Иванов, Дудкина, Серомлякова, Аксенов и другие пишут: "Наше святое дело — донести правду о Белоруссии до широких слоев народа, кого сбивают с толку лживые средства массовой информации". Москвич Т.Рожков говорит: "Понятно, что и Чубайсу страшно, как бы мы, объединившись как два братских народа, не избрали своим президентом Лукашенко". Михаил Постол из Краснодара рассуждает: "Важно, что "Христос остается с низами". Это о вас, Александр Григорьевич! Мы верим в вас!" Эйфория нарастает пропорционально ускоряющимся оборотам пропагандистской кампании.

В период выборов президента в Беларуси весной 1994 года кандидат Лукашенко и группа его поддержки основное количество очков набрали на разоблачении "врагов" белорусского народа. Тогда таковыми были объявлены премьер Вячеслав Кебич и местные чиновники-коррупционеры. Три с лишним года спустя, в августе 1997 года, в связи с "делом Шеремета" прибывший в Минск спикер Госдумы России коммунист Геннадий Селезнев как добросовестный член ... кандидата Лукашенко разоблачал уже "врагов" Союза, то есть белорусского и русского народов. В конце августа другой подручный белорусского лидера в Москве, глава комитета Госдумы по безопасности Виктор Илюхин четко обозначил три отряда "врагов": некая московская группа, Белорусский народный фронт, ряд организаций Запада.

Данное стратегическое направление избирательной кампании открыто заявлено, и уже пошла его разработка. В Минске подачу Илюхина принял первый заместитель госсекретаря Совета безопасности генерал Иван Юркин, заявивший "Интерфаксу", что "власти Беларуси готовы пойти на самые жесткие меры..." Сейчас надо ждать нагнетания страстей именно по этой линии, поскольку операция "Шеремет" почти завершена.

На первом этапе пропагандистской акции проявилось и еще одно концептуальное направление избирательной кампании: слабый Ельцин — сильный Лукашенко. Пренебрегая сердитыми репликами "старшего брата" по поводу заключения журналистов в тюрьму, не обращая внимания на мягкие нравоучения патриарха о горячности и молодости, Александр Григорьевич демонстрирует России свою решительность, наступательность, активность — на фоне стареющего Бориса Николаевича, упускающего из слабеющих рук бразды правления. Удерживая Павла Шеремета в заложниках, белорусский президент цинично разменивал свободу и судьбу человека на всяческие политические выгоды для себя, и ...

... зах... ский успех кандидата... Тот факт, что кандидатом на пост президента Российской Федерации он пока никем не признан, значения не имеет. Для Александра Григорьевича не существует ограничений, законов и Конституций. Его ведет вперед воля к власти, ей одной он подчиняется. В Беларуси он уже научился коварством, обманом и силой сметать с пути возникающие препятствия. Этот богатый опыт, как я полагаю, переносится сейчас на пространства союзного государства.

Бешенковичам — 550 лет!

...ск, который принимал сам Алек-...

...и миру белорусского графика Со-... родина художников Ивана Каза-... ...угих знаменитых людей.

На снимке: *Бешенковичи сегодня.*
Александра ХИТРОВА, БелТА.

... паедуць у Беларусь за ідэямі...

Так заявіла дырэктар Беларускага цэнтра моды Любоў Манулік на прэс-канферэнцыі.

Журналісты змаглі не толькі даведацца аб напрамках сённяшняй моды, але і паглядзець калекцыі жаночага і мужчынскага адзення, прадстаўленыя манекеншчыцамі і манекеншчыкамі агенцтва мадэляў "Тамара". Нашы мадэльеры-дызайнеры Алеся Андраюк, Ніна Астапенка і Святлана Рыбалкіна нядаўна паказвалі іх на прэстыжным Міжнародным конкурсе ў Дзюсельдорфе. Іх калекцыі, а асабліва мадэлі з натуральнага льну, выклікалі цікавасць і канкрэтныя прапановы па супрацоўніцтву ў фірм Бельгіі, Германіі, Аргенціны.

Аксана АСПІШЧАВА.

Кур'ер

Колькасць двухбаковых сустрэч беларускага прэзідэнта на Вільнюскім самміце павялічваецца

Колькасць кіраўнікоў дзяржаў ... ковыя сустрэчы ў час вільнюскага самміта, павялічваецца. Як паведаміў міністр замежных спраў рэспублікі Іван Антановіч, на сённяшні дзень вядома, што такія перагаворы пройдуць з кіраўнікамі Латвіі, Балгарыі і Румыніі. Акрамя таго, беларускі бок даў згоду на сустрэчу кіраўніка нашай дзяржавы з былым міністрам замежных спраў ФРГ Гансам-Дзітрыхам Геншэрам.

Аляксандр ЛЮШКЕВІЧ, БелТА.

Мнение

Два колера

Тот, кто внимательно наблюдает за президентом России, не мог не заметить перемен к лучшему. После операции на сердце он стал другим человеком. Наверно, покаялся за расстрел Белого дома и войну в Чечне. Он не только окреп физически, но и возмужал духовно. В его действиях, стиле работы стало больше рассудительности, здравого смысла и конкретики. Он, кажется, нашел язык с оппозицией, чаще через средства массовой информации общается с народом, разъясняет свою политику. Стал более лояльным и доброжелательным.

Заметны перемены и у нашего президента А.Г.Лукашенко, на мой взгляд, к сожалению, в худшую сторону. Он стал более агрессивным, потерял чувство меры. Руководит республикой по принципу Людовика XIV: государство — это я. Указы подписывает для себя и под себя. А его окружение, средства массовой информации формируют его культ личности. Даже на конвертах появился его портрет. Все это не на пользу ему и во вред белорусскому народу.

К.ПЛИГАВКА, ветеран Великой Отечественной войны, заслуженный работник культуры республики.

Віншуем

Ну і малайцы, гэтыя камбайнёры!

Прозвішчы ў спісе лепшых камбайнёраў практычна не мяняюцца. Тыя, хто захапіў лідэрства, не ўступаюць дарогу навічкам. Яны то апускаюцца на дзве-тры прыступкі ніжэй, то зноў узнімаюцца ўгару.

Тон задаюць гродзенцы. Зноў узначальвае спіс лепшых камбайнёр калгаса "Дружба" Бераставіцкага раёна Рычард Аўдзей. Па даных на мінулы аўторак, ён намалаціў 1520 тон збожжа. Крыху адстае ад яго Аляксандр Шпакоўскі з калгаса імя Леніна Зельвенскага раёна (1503 тоны). Больш за тысячу трыста тон намалацілі Віктар Цюцікаў з гаспадаркі "Кастрычнік" Гродзенскага раёна, Уладзімір Валюк з калгаса "Прагрэс" Зельвенскага раёна, Іван Філатаў з калгаса "Рачкавічы" Слуцкага раёна, Вячаслаў Шарох з саўгаса "Порплішча" Докшыцкага раёна, Міхаіл Пятровіч з калгаса "Парахонскі" Пінскага раёна. Больш за тысячу тон намалочанага збожжа маюць камбайнёры Васіль Праневіч з калгаса "Маладая гвардыя" Драгічынскага раёна (1216 т), Віктар Арлоў з калгаса "Чыр...ная ... за" Навагрудскага (1...0 т), Міка... Гірыловіч з калгаса "Савецкая Беларусія" Рэчыцкага (1224 т), Мікалай Краўчэня з "Камбіната імя Урыцкага" Гомельскага (1261 т), Аляксандр Ясінскі з саўгаса "Беразнянскі" Калінкавіцкага (1194 т), Мікалай Салдаценка з гаспадаркі "Стрэлічава" Хойнікскага (1100 т), Мікалай Жукаў з калгаса "Расвет" Жлобінскага (1002 т), Уладзімір Пячэнка з калгаса "Мірскі" Карэліцкага (1702 т), Іван Лазавік з калгаса "Беларусь" Дзятлаўскага (1062 т), Сяргей Габрыкаў з калгаса "Парыжская камуна" Смалявіцкага (1422 т), Генадзь Бараноўскі з калгаса імя Калініна Круглянскага (1218 т), Мікалай Кухарэнка з гаспадаркі "Зара" Магілёўскага раёна (1185 т).

Яшчэ могуць запісаць на свой рахунак запаветны намалот у тысячу тон Мікалай Маскалёнак з калгаса "Зара камунізму" Докшыцкага раёна, які ўжо мае 971 тону, і Мікалай Бутрымовіч з калгаса імя Цімiразева Капыльскага раёна (ёсць 848 тон). Бо жніво ў паўднёвых раёнах заканчваецца.

Сярод вадзіцеляў вырваўся наперад Пётр Крывалевіч з калгаса "Аўсянка" Горацкага раёна, які перавёз 3266 тон. Следам за ім ідуць Мікалай Кіндрук з аграфірмы "Маяк" Лунінецкага раёна (1909 тон), Мікалай Ільеня з "Камбіната імя Урыцкага" Гомельскага раёна (1689 тон), Васіль Садоўскі з саўгаса "Колас" Магілёўскага раёна (1670 тон).

Сярод машыністаў па дапрацоўцы зерня вылучаюцца Іосіф Ва...нко з калгаса "Прагрэс" Зель... (перапрацаваў 5700 ...) ... гаспадаркі "Стрэлічава" Хойнікскага ... тон), Мікалай Харужы з калгаса імя Чапаева Івацэвіцкага (4477 тон), Міхаіл Ненадавец з калгаса "Камунар" Пінскага (4007 тон), Андрэй Іконнікаў з калгаса "Парыжская камуна" Смалявіцкага раёна (4280 тон).

Вось яны — героі сёлетняга жніва, імёны, якімі можна ганарыцца!

Васіль КАВАЛЬЧУК.

Новости с Могилевщины

В Дашковке коров доят в... пакеты

Свой цех по розливу молока в пакеты открыт в экспериментальной базе "Дашковка" Могилевского района. Его проектная мощность — пять тысяч литров фасованной продукции в день. Дашковское молоко уже начало поступать в фирменные магазины Могилева. Оно лучше по качеству и дешевле, чем в городской торговой сети. Литровый пакет стоит всего шесть тысяч рублей. Как считают экономисты хозяйства, переработка молока на месте и реализация его в фирменном магазине принесут дополнительной прибыли свыше одного миллиарда рублей в год. К тому же денежная выручка поступает сразу в кассу хозяйства.

Картинная галерея Павла Масленникова — дар землякам. Из 200 пейзажей...

В Могилеве состоялось открытие памятника-бюста народному художнику Республики Беларусь Павлу Масленникову. Автор этой работы — белорусский скульптор Владимир Летун. В этот же день открылась и картинная галерея Павла Масленникова в Могилевском областном художественном музее, который носит его имя. Напомним, что еще при жизни в 1994 году художник передал в дар землякам 126 своих картин. А после его смерти часть работ городу подарил его сын Владимир. Сейчас в музее насчитывается более двухсот произведений этого известного пейзажиста.

Москва ансамблю "Магілёўцы" верит

В Москву на празднование 850-летия столицы России приглашен народный ансамбль "Магілёўцы" Могилевского областного научно-методического центра народного творчества и культпросветработы. В юбилейные дни этот самодеятельный коллектив примет участие не только в праздничных концертах, но и в Международном фестивале народного творчества стран Содружества.

Растит лицей... десантников. И авиаторов

Согласно договору с Военной академией Республики Беларусь, в Могилевском технологическом лицее в этом году впервые открывается авиационный класс. Вместе со средним образованием учащиеся получат и первоначальную летную и парашютную подготовку на базе областного аэроклуба.

Немецкий календарь иллюстрируют... климовичские школьники

Общественная инициативная группа фонда "Детям Чернобыля" из немецкого города Хагена заказала иллюстрации для настенного календаря на 1998 год у Климовичской детской художественной школы. Белорусские дети уже отправили в ФРГ 70 рисунков, которые демонстрируются сейчас на выставке в городе Хагене. Следует отметить, что эта немецкая общественная организация уже три года шефствует над учащимися этой школы, оказывает им материальную помощь, занимается организацией их отдыха и оздоровления.

БелТА.

Актуально !

Журналисты соберутся в Берне, чтобы обсудить проблемы свободы печати

Международная журналистская конференция "Медиафорум-97" вскоре откроется в Берне — столице Швейцарии. В течение восьми дней журналисты обсудят такие насущные для средств массовой информации проблемы, как свобода печати и роль СМИ в освещении происходящих в Восточной Европе перемен. Впервые за историю существования форума в его работе примет участие представитель Беларуси — журналист Белорусского телеграфного агентства.

Чулі!

На экскурсію – у следчы ізалятар. Для прафілактыкі

У выніку прынятых мер па ўмацаванню правапарадку ў Жодзіне за 7 месяцаў гэтага года колькасць злачынстваў па лініі крымінальнага вышуку скарацілася на 1,1 працэнта. Пры тым, што па Мінскай вобласці гэты паказчык павялічыўся на 6,2 працэнта. Такія факты прыводзіліся на пасяджэнні гарвыканкама пры абмеркаванні мер, якія прымае гарадскі аддзел унутраных спраў для ўмацавання правапарадку і ўзмацнення барацьбы са злачыннасцю.

Работнікі міліцыі — частыя госці ў неспрыяльных сем'ях. З пачатку гэтага года яны паставілі на ўлік 25 бацькоў, якія злосна не выконваюць свае абавязкі па выхаванню і навучанню дзяцей. Для хлопчыкаў і дзяўчынак, якія стаяць на ўліку ў інспекцыі па справах непаўнагалетніх, дзейснай прафілактычнай мерай стала наведванне следчага ізалятара.

БелТА.

Вільнюс гатовы да сустрэчы прэзідэнтаў

Паліцыя літоўскай сталіцы ўзяла пад ахову гасцініцы і будынкі, у якіх будуць жыць кіраўнікі дзяржаў і суправаджаючыя іх асобы — удзельнікі Міжнароднай канферэнцыі "Суіснаванне нацый і добрасуседства — гарант бяспекі і стабільнасці ў Еўропе".

Акрамя ўдзелу ў канферэнцыі і выступленняў з дакладамі кіраўнікі дзяржаў правядуць шэраг двухбаковых сустрэч. Згодна з апошнімі данымі, самымі папулярнымі ў гэтым плане будуць прэм'ер-міністр Расіі Віктар Чарнамырдзін і прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка. З імі выказалі жаданне сустрэцца літаральна ўсе кіраўнікі дзяржаў. Зразумела, з-за абмежаванага часу такой магчымасці не будзе. Але плануецца, што Аляксандр Лукашэнка правядзе перагаворы з прэзідэнтамі Літвы, Румыніі, Латвіі і Украіны, а таксама прэм'ер-міністрам Расіі.

Прэзідэнты Беларусі, Украіны і прэм'ер-міністр Расіі прыбудуць у Вільнюс напярэдадні канферэнцыі, 4 верасня. У гэты ж дзень яны правядуць сустрэчу з Альгірдасам Бразаўскасам, а вечарам адбудзецца вячэра, дзе яны ў неафіцыйнай абстаноўцы будуць абмяркоўваць надзённыя праблемы еўрапейскай бяспекі.

Альгімантас БРАЗАЙЦІС.

Подробности

Печальная сказка о принцессе Диане

Как известно, в центре Парижа погибла британская принцесса Диана. В Великобритании объявлен национальный траур. Главы многих государств выразили соболезнования английскому народу, оценивая и считая благотворительную деятельность принцессы Дианы добрым примером, достойным подражания.

Весть о гибели принцессы Уэльской Дианы глубоко взволновала минчан и гостей столицы. В Посольстве Великобритании в Республике Беларусь (г.Минск, ул.Карла Маркса, 37) с 1 по 3 сентября побывали многие и многие граждане нашей республики, чтобы оставить запись соболезнования, выразить чувства сострадания о безвременной кончине британской принцессы.

"Мерседес", в котором Диана возвращалась под утро из парижского ресторана, влетел в туннель на берегу Сены с бешеной скоростью. Водитель не справился с управлением. Удар был страшным по силе. На месте скончались новый друг Дианы — египетский миллиардер Мохамед аль-Файед и водитель. Принцесса получила тяжелые ранения и умерла в больнице. В живых остался охранник.

Пока вину возлагают на фоторепортеров, которые буквально охотились за британской принцессой ради сенсационных снимков о ее личной жизни. На Западе их называют папарацци. По одной из версий, они, выследив Диану в ресторане с ее поклонником, устремились на мотоциклах в погоню за "Мерседесом". Один из них якобы слишком прижался к машине, лишив ее возможности маневра в узком туннеле.

Николай ПАКЛИН.

Уражанні

Людміла ПЕЦІНА, старшыня Жаночага хрысціянска-дэмакратычнага руху

Дыялог паміж мужчынамі і жанчынамі ў еўрапейскім маштабе

Канферэнцыя "Мужчыны і жанчыны ў дыялогу", якая не так даўно адбылася ў невялічкім латвійскім горадзе Валміеры, была арганізавана саветамі міністраў паўночных і балтыйскіх краін, Латвійскім бюро па правах чалавека. Канферэнцыя мела дзве галоўныя мэты — распачаць дыялог паміж мужчынамі і жанчынамі, паміж краінамі Балтыі і Паўночнай Еўропы і ўтварыць сетку для супрацоўніцтва. З боку гэтых краін канферэнцыі надавалася вялікая ўвага. Праграмны і выканаўчы камітэты выглядалі вельмі прадстаўніча — у іх склад увайшлі прадстаўнікі высокіх урадавых структур, дэпутаты парламентаў паўночных і балтыйскіх краін, прадстаўнікі міжнародных праваабарончых арганізацый.

Канферэнцыя ў Валміеры — гэта заключны этап, які прайшоў у Балтыйскім рэгіёне. Першы адбыўся сёлета ў Эстоніі (Талін), другі — у Літве (Друскенінкай). У латвійскай канферэнцыі прынялі ўдзел 1500 жанчын і мужчын з 11 краін.

Запрашэнне для Беларусі было пададзена на Беларускі Хельсінкскі камітэт. Для нашай краіны канферэнцыя мела вялікую цікавасць.

Па-першае, паўночнаеўрапейскія краіны па пытаннях роўнасці паміж паламі дасягнулі самага высокага ўзроўню ў свеце — у парламентах гэтых краін жанчыны прадстаўлены больш як за 40 працэнтаў, вялікае прадстаўніцтва жанчын на самых высокіх пасадах выканаўчай улады (у Швецыі, напрыклад, 50 працэнтаў членаў Кабінета міністраў складаюць жанчыны).

З другога боку, выклікае цікавасць і сітуацыя ў балтыйскіх краінах, якія першымі пачалі працэсы трансфармацыі грамадскага ладу і першымі з былых савецкіх стаяць на чарзе ў Еўрапейскую супольнасць. Вырашэнню праблем раўнапраўя, да якіх так прыдзірліва ставіцца Савет Еўропы, у гэтых краінах зараз надаецца вялікая ўвага. Савет Еўропы разглядае пытанне роўнасці палоў, як паказальнік узроўню дэмакратычнага ладу, сацыяльнай справядлівасці і здароўя грамадства.

Трэба сказаць, што ўжо на самым пачатку работы канферэнцыі было прызнана, што краіны Балтыі робяць толькі першыя крокі па дасягненню сапраўднай роўнасці. Прыбалтыйскія краіны, як прынамсі і іншыя постсавецкія, пры адсутнасці новых нацыянальных канцэпцый развіцця, звяртаюцца к гістарычным караням, часам ігнаруючы сучаснае жыццё і рэальнае становішча. Найбольш гэта адчувальна ў адносінах грамадства да сацыяльнага падзелу роляй мужчын і жанчын. На канферэнцыі прагучала, што незалежныя прыбалтыйскія краіны маюць на сённяшні дзень даволі традыцыйныя ўяўленні аб месцы жанчыны ў грамадстве.

Канферэнцыя дала магчымасць параўнаць становішча і ўзровень праблем у Паўночнай Еўропе і ў краінах Балтыі, якія больш падобныя да нашых.

А лепшым сродкам ліквідацыі праблем, як было падкрэслена на канферэнцыі, з'яўляецца іх асвятленне, вывучэнне і пошукі шляхоў для вырашэння.

На канферэнцыі былі разгледжаны ўсе праблемы, якія перашкаджаюць стварэнню раўнапраўнага грамадства. Было праведзена 8 пленарных пасяджэнняў і 79 секцый па пытаннях заканадаўства, палітыкі, адукацыі, сродкаў масавай інфармацыі, сям'і, насілля, працоўнага жыцця і здароўя. Яны паказалі, што кожнае прынятае зверху рашэнне па рознаму ўплывае на мужчын і жанчын, што пры скажэнні сацыяльнай рэальнасці ў большай ступені пакутваюць жанчыны. Мноства даследаванняў, праведзеных у розных краінах за апошнія дзесяцігоддзі, пацвердзілі наяўнасць дыскрымінацыі жанчын у працоўнай, палітычнай сферах, выявілі розніцу ў заробку і ўласнасці, паказалі велізарны ўклад жанчын у грамадскае і сямейнае жыццё і тое, як неадэкватна ён ацэньваецца.

Жанчыны-палітыкі гаварылі, як важна даказаць грамадству, што ў жанчын іншае мысленне, іншае бачанне і што іх прысутнасць там, дзе прымаюцца самыя адказныя рашэнні, неабходна. Жанчыны з паўночных краін расказалі, як яны змагаліся за пераадольванне міфаў аб жаночай непаўнавартасці ў палітычнай і грамадскай сферах жыцця. Яны падкрэслівалі, што перамены сталі магчымымі пры дапамозе шырокага жаночага руху, які паўплываў на змены як у міжнародных, так і ў нацыянальных заканадаўчых актах, на прыняцце спецыяльных праграм у сферы занятасці, палітыкі і адукацыі. І калі раней жаночы рух быў на палітычнай узбочыне, то зараз ён у цэнтры ўвагі. У краінах Еўропы практычна ўсе палітычныя сілы працуюць з жаночымі арганізацыямі і вельмі зацікаўлены ў падтрымцы з іх боку.

Прадстаўнікі парламентаў паўночных краін прыводзілі аргументы на карысць удзела жанчын у палітыцы.

Па-першае, гэта справа справядлівасці, бо палова насельніцтва — жанчыны, таму і ўлады яны мусяць мець палову.

Па-другое, жанчыны маюць рознае сацыяльнае становішча, розны вопыт, які павінен быць прадстаўлены.

Па-трэцяе, рознасць інтарэсаў мужчын і жанчын. Мужчыны не могуць адэкватна прадстаўляць інтарэсы жанчын, якія тычацца ліквідацыі няроўнай аплаты за працу, сексуальных дамаганняў, праблем насілля.

І апошняе: жанчыны не з'яўляюцца аднароднай катэгорыяй, як гэта часта ўспрымаецца мужчынамі, — яны маюць розныя інтарэсы, думкі, становішча, узрост. Жанчыны дамініруюць у многіх галінах — адукацыі, медыцыне, у былых савецкіх, нават юрыспрудэнцыі. Як паказаў вопыт паўночных краін, з удзелам жанчын у палітыцы і кіраванні змянілася не толькі структура ўлады, але і прыярытэты яе дзейнасці.

Але наш беларускі вопыт паказвае, што ўмовай раўнапраў'я палоў мусіць быць прыхільнасць да дэмакратычнага развіцця. У таталітарным грамадстве, якім з'яўляецца Беларусь, жаночыя праблемы становяцца інструментам палітычных маніпуляцый улады і вырашаюцца проста: няма жанчын у парламенце — значыць, трэба назначыць. І прызначаюць найперш па прынцыпу асабістай адданасці. Ці, напрыклад, не аднойчы за апошні час мела месца прызначэнне жанчын на месца няўгоднага і прынцыповага кіраўніка. Такая палітыка "раўнапраў'я" з'яўляецца дыскрэдытацыяй жаночага прадстаўніцтва. Тым больш, што на сённяшні дзень у Беларусі ёсць жанчыны-палітыкі адкрытага тыпу з цвёрдымі дэмакратычнымі перакананнямі і прынцыпамі.

(Заканчэнне на 2-й стар.)

Принципиальный взгляд

Владимир БАШАРИМОВ, депутат Верховного Совета Республики Беларусь 13-го созыва, председатель Постоянной комиссии по бюджету, налогам, банкам и финансам

Как президент корректировал бюджет

То, что многие предсказывали еще в начале года, свершилось. Одобренный Палатой представителей и Советом Республики, подписанный президентом бюджет-97 отправлен в мусорную корзину по причине своей "никомуненужности" и неспособности оказывать хоть какое-то положительное влияние на экономическую жизнь страны. Это официально признал и А.Г.Лукашенко, издав 13 августа декрет №15, которым со ссылкой на "отклонения по объективным причинам макроэкономических показателей" изменены размеры доходной и расходной частей бюджета, а также его дефицита.

Что это за объективные причины и на какие именно показатели они повлияли, в декрете не сказано.

Знакомясь с данным декретом, прежде всего можно отметить два новых момента.

Впервые за всю историю независимой республики бюджет скорректирован без какого-либо даже формального предварительного обсуждения. Представление его на рассмотрение Национальному собранию ничего в нем не изменит, так как этот же декрет придал новому бюджету юридическую силу с момента его опубликования в печати, т.е. с 15 августа 1997 года. Кстати, это обстоятельство еще раз подтвердило никчемность и нулевую значимость нынешнего парламента при принятии важнейших государственных решений.

Второй момент — это признание президентом страны реальностью факта абсолютной неспособности громадного количества министерских и президентских чиновников к объективному анализу, реальному прогнозированию и планированию. Ведь сколько говорилось с разных трибун многими видными в республике экономистами и учеными о том, что предложенный стране бюджет на 1997 год не несет никакой смысловой нагрузки и не учитывает реального экономического положения нашего государства. Однако **никто** из разработчиков бюджета не счел необходимым усомниться в своей правоте. Но время доказало ошибочность их расчетов [illegible]тов. Вот только за просч[illegible] просчеты чиновников, как обы[illegible], пришлось расплачиваться простому люду дальнейшим [illegible]ием в текущем году реального (а не официально статистического) уровня жизни.

К слову, ставшие уже постоянными ошибки государственных чиновников, не влекущие для них никакой ответственности, но дорого обходящиеся стране, еще раз подтверждают необходимость неотложной коренной реорганизации Совета министров, сокращения и изменения функций министерств и ведомств, число которых приблизилось к 50, а затраты на содержание почти 70-тысячной армии чиновников из года в год растут, как дрожжевое тесто. Пример тому — новый бюджет. Так, если первоначально расходы на финансирование органов государственной власти и управления были запланированы в сумме 1,3 трлн. руб., то в соответствии с декретом №15 они увеличились почти в 1,6 раза, превысив 2 трлн. руб. Для нашей небогатой страны такие траты являются непосильной ношей. Тем более что чиновники их зачастую не оправдывают.

По сравнению с первоначальным бюджетом декрет президента предусматривает увеличение бюджетных доходов на 70,8%, а расходов — на 64,9%. Дефицит бюджета, т.е. превышение расходов над доходами, увеличится на 34,5%, достигнув к концу года 10,1 трлн. руб. Интересны источники покрытия дефицита. Если в первоначальном варианте бюджета за счет кредитов Нацбанка и государственных казначейских обязательств предполагалось покрыть 73,5% дефицита, то в новом — уже 88,8%. Это означает, что при отсутствии в стране достаточных валютных резервов основным источником покрытия дефицита бюджета еще в большей мере, чем ранее, остается печатный станок. Это неизбежно усилит кризисные явления, и в первую очередь инфляцию, вечный спутник которой — рост цен и снижение жизненного уровня населения. Но куда уже дальше снижать и без того нищенский уровень жизни? Можно ли этого избежать? Думаю, что да, если бы финансовые средства, составляющие превышение расходов над доходами, направлялись на финансирование экономики и приоритетных ее отраслей, а не на латание финансовых дыр. А на покрытие дефицита бюджета использовались бы неинфляционные источники, например доходы от продажи оружия и другого военного имущества и снаряжения. Ведь ни для кого не секрет, что за прошлый год Беларусь вошла в десятку ведущих экспортеров оружия и боевой техники. Только на продаже Перу 18 истребителей Миг-29 и 100 танков Т-72 в Венгрию страна заработала около 250 млн. долларов США. А это почти пятая часть всех доходов бюджета за 1996 год. Об этом открыто пишут российские газеты, например, газета "Известия" за 8 августа 1997 года. Каковы же общие доходы страны от продажи вооружения, никто не знает. Куда поступают эти колоссальные суммы и на какие цели расходуются? Этот вопрос также остается без ответа. Но ясно одно: через бюджет эти деньги не проходят, а дальнейшая их судьба — это тайна за семью замками. И это в то время, когда тысячи семей наших военнослужащих не имеют жилья и вероятность заиметь его в ближайшее время для них довольно проблематична. В то же время расходы бюджета на содержание армии постоянно растут. Если изначально за год на оборону предполагалось израсходовать 2,7 трлн. рублей, то декрет №15 увеличил их до 5,15 трлн., т.е. почти в два раза. И это при том, что в целом доходная часть бюджета увеличилась только в 1,7 раза, а расходы на финансирование народного хозяйства — всего на 46%, составив сумму, лишь на один триллион рублей превышающую затраты на оборону.

Если добавить к затратам на оборону выросшие в 1,5 раза расходы на органы внутренних дел, в 1,55 раза — на службу безопасности президента, в 1,65 раза — на содержание внутренних войск, в 1,8 раза — на КГБ, в 2,28 раза — на главное управление государственной охраны, а также приплюсовать увеличившиеся в 1,6 раза расходы на содержание органов прокуратуры и в 1,5 раза — на содержание судов, мы получим колоссальную сумму, превышающую 9 трлн. рублей. Это около 15% всех планируемых доходов республиканского бюджета за год. Т.е. каждый седьмой рубль тратится государством на выполнение карательно-полицейских функций и обороны.

Но эти огромные затраты также не приносят должных результатов. Так, уровень преступности в стране из года в год увеличивается. За истекшие 7 месяцев этого года по сравнению с аналогичным прошлогодним периодом число убийств или покушений на убийства увеличилось на 9%, изнасилований — на 8%. Количество лиц, привлеченных к уголовной ответственности в этом году, составило 35 тыс. человек, а общая численность находящихся в местах лишения свободы — порядка 100 тыс. человек. Вдумайтесь только, почти на каждые сто человек (и стариков, и грудных младенцев) приходится один уголовный преступник! Какое будущее может быть у такого общества?!

В то же время расходы бюджета на охрану здоровья увеличились всего *лишь* на 23%, т.е. с учетом уровня инфляции это меньшая сумма, чем планировалось изначально. (На год было запланировано 3,4 трлн. рублей, а декретом №15 они увеличены до 4,2 трлн. рублей). На каждого жителя республики в год приходится около 400 тысяч "зайчиков", или всего лишь 13 долларов. Вот и поправляй здоровье за такие деньги!

Расходы на культуру выросли на 46%, достигнув смехотворной суммы в 430 млрд. рублей, что составляет неполных 0,7% от доходов бюджета. Возможно, власти считают, что бескультурный и больной народ будет не способен нарушать законы, и таким путем они стремятся снизить уровень преступности. В другое время этот горький юмор мог бы вызвать смех, если бы в действительности нам не было так грустно.

В новом варианте бюджета возрастает роль косвенных налогов, непосредственно оказывающих влияние на толщину кошельков потребителей. Удельный вес акцизов, НДС и чрезвычайного налога в доходах бюджета составляет 58,6%, или 36,7 трлн. рублей. Т.е. за счет этих налогов предполагается собрать столько же средств, сколько всех доходов планировалось собрать за год по первоначальному бюджету. Вместе с тем удельный вес налога на доходы и прибыль юридических лиц уменьшется с 17% до 14,9%. Да оно и понятно. Откуда взяться прибыли у задыхающихся под непомерным административно-командным и налоговым прессом предприятий, когда в угоду разовым поступлениям на бюджетно-жертвенный алтарь бросают будущее нашей экономики? Условия хозяйствования в республике остаются, мягко говоря, нелегкими. Доходность предприятий и их рентабельность чрезвычайно низкие и недостаточные для нормального осуществления хозяйственно-финансовой де[illegible] зарплаты в себестоимости выпускаемой продукции на многих предприятиях составляет не более 1—5%, а в среднем по стране — около 12%. Т.е. государство фактически бесплатно эксплуатирует свой народ, выдавая ему за тяжелый многочасовой труд жалкие гроши, за которые невозможно существование даже на самом низком физиологическом уровне. И не случайно только за январь—июль текущего года количество субъектов народного хозяйства Беларуси уменьшилось более чем на 4,6 тысячи, или на 4,7% от их общего количества.

Горько все это видеть на фоне звучащих из уст официальных властей громких речей о якобы начавшемся в стране экономическом росте. Это всего лишь только попытки выдать желаемое за действительное. Экономика страны продолжает оставаться в тяжелейшем положении. Не улучшит ее состояния и откорректированный вариант бюджета, как не способен был сделать этого первоначальный. Являясь откровенно потребительским, направленным на проедание остатков национального богатства страны, накопленного трудом многих поколений нашего народа, нынешний бюджет не преследует каких-либо реальных целей экономического развития и не способен выполнять функции основного экономического закона в текущем году, ориентированного на улучшение благосостояния общества. А значит, опять простым людям придется прокалывать в своих ремнях новые дырки.

Из первых уст

Геннадий ГРУШЕВОЙ:

"Дадим ли мы всех нас арестовать по одиночке или сомкнем ряды?"

Людмила МАСЛЮКОВА, политический обозреватель "Народной воли"

Лидеры Белорусского благотворительного фонда "Детям Чернобыля" Геннадий и Ирина Грушевые пятый месяц находятся фактически в изгнании в Федеративной Республике Германии. Они нашли пристанище в городе Мюнстере, где и обосновались при активной поддержке Всегерманской ассоциации чернобыльских инициатив. Жизнь их состоит в постоянных разъездах по городам, провинциям и местечкам. Ведь фонд по-прежнему действует в обеих странах, благодаря чему нынешним летом в немецких землях отдохнули и поправили здоровье свыше 15 тысяч белорусских детей из зараженной радиацией зоны.

Председатель правления фонда Геннадий Грушевой в драматическом положении изгнанника заявил: "Я не намерен просить политического убежища ни в Германии, ни в другой стране. Мы с Ириной хотим вернуться на Родину, чтобы движение, созданное белорусами и немцами для взаимопомощи, сохранилось и развивалось".

Это эксклюзивное высказывание из первых уст я получила в ходе командировки в Германию по заданию редакции с 15 по 28 августа. 22 числа в Кёльне в редакции "Немецкой волны" нас с Грушевыми настигло сообщение о задержании в Беларуси второй группы журналистов Общественного российского телевидения и последующих затем событиях.

Первая новость, которая донеслась до меня по радиоволнам на обратном пути еще на территории Польши, была о Павле Шеремете — руководитель минского бюро ОРТ по-прежнему в тюрьме. Не успела в пятницу 29 числа войти в родную редакцию, как узнала о том, что в это утро два милиционера явились домой к Виктору Гончару: депутата Верховного Совета Беларуси 12-го и 13-го созывов и бывшего председателя Центризбиркома республики принудительно "пригласили" к следователю прокуратуры...

Я в полной мере ощутила, что действительно вернулась домой, в страну, где что ни новость — то о преследовании, о задержании, о судилище. И первое, что следует сказать о моих собеседниках в Германии, то же самое: и Грушевым угрожает тюрьма. Весной власть через национальное телевидение подвергла "криминализации" члена правления фонда "Детям Чернобыля" Ирину Львовну и депутата Верховного Совета Республики Беларусь 12-го и 13-го созывов Геннадия Владимировича: обоих оболгали и ошельмовали. Жену и мужа власти подвергли уголовному по форме и политическому по сути преследованию.

По утверждению Геннадия Грушевого, существует распоряжение арестовать и их, как только они попытаются пересечь границу Беларуси. По его словам, эти сведения достоверны и переданы ему людьми из президентского окружения. Прямая угроза попасть в застенок удерживает их пока в Германии. Между тем в самой Беларуси многие полагают, что "дело Грушевых" якобы "заглохло". Нет, оно лишь отложено на время, но вряд ли отсрочка продлится долго. Вполне возможно, что в ближайшие месяцы эти два как бы "забытых" имени замелькают на первых полосах оппозиционной прессы Беларуси и средств массовой информации Германии в сенсационных выпусках под броскими заголовками.

Разумеется, повествование о Грушевых, об их фонде, о немецких чернобыльских инициативах и о наших детях в тамошних семьях и пансионатах требует отдельного времени и места. Развернутый отчет об увиденном в Германии — впереди, а перво-наперво важно сообщить, что сами Геннадий и Ирина отнюдь не рвутся стать очередными политическими "героями-жертвами": они намерены вернуться в Беларусь и остаться на свободе.

Оттуда, из городка Мюнстера, наш соотечественник в изгнании депутат Грушевой просил передать читателям "Народной воли", всем белорусским участникам чернобыльского движения и оппозиции главное соображение — о теперь уже неотложной необходимости сплочения всех имеющихся в наличии демократических сил для сопротивления все ужесточающемуся режиму. Этот тезис Геннадия в виде вопроса-восклицания и вынесен в заголовок моей первой заметки после двухнедельного отсутствия в Беларуси.

Итак, вчера — Шеремет, сегодня — Гончар, завтра — Грушевой?.. Или все же сомкнутся ряды?

Мюнстер — Минск.

Будзь гатоў!

Першы піянерскі збор камяком?

[illegible]апярэдадні новага [illegible]авучальнага года ў Крыме [illegible]айшоў першы збор [illegible]іянераў СНД. Прыехалі [illegible]олькі дэлегацыі Беларусі, [illegible]краіны і Расіі. Прычым [illegible] дзяржавы былі [illegible]радстаўлены толькі [illegible]собнымі рэгіёнамі.

Тым, хто прыехаў, давялося выключна ўласнымі сіламі вырашаць [illegible]ытанне і з размяшчэннем, і з харчаваннем, прычым за свае ж [illegible]рошы. Ды і праграма збору складалася на хаду.

Якіх-небудзь дзеянняў палітычнага характару пазбегнуць удалося, хоць яны яўна ўваходзілі ў лік задач, пастаўленых арганізатарамі піянерскага злёту. У выніку сышліся на тым, што неабходна стварыць адзіную інфармацыйную прастору як механізм каардынацыі дзейнасці піянерскіх аб'яднанняў.

Аксана ПІВАВАР, БелТА.

Ялта — Мінск.

[illegible] КОКТЫША.

Беларускі ліцэй застаўся пад родным дахам. Дай Бог, каб назаўсёды...

Першага верасня навучэнцы Беларускага гуманітарнага ліцэя, як і ўсе школьнікі краіны, сабраліся пад родным дахам, каб пачаць заняткі. Як вядома, гэтая магчымасць далася нялёгка... Дык што, можна павіншаваць выкладчыкаў, вучняў ды іх бацькоў з перамогай — ліцэй застаўся за імі? Альбо кропку ў гэтай гісторыі ставіць яшчэ рана?

Сёння наш суразмоўца — намеснік дырэктара Беларускага гуманітарнага ліцэя Лявон Баршчэўскі.

— Коратка нагадайце, калі ласка, як разгортваліся падзеі вакол будынка...

— Нам, можна сказаць, было наканавана змаганне. Дом на Кірава, 21, дастаўся некалі вялікімі высілкамі. Паспрыяла стаўленне Вярхоўнага Савета, калі дзялілася маёмасць КПСС. Пасля доўгіх спрэчак рашэннем Савета міністраў будынак быў перададзены 15 студзеня 1992 года нашаму Беларускаму гуманітарнаму адукацыйна-культурнаму цэнтру, дзе ліцэй — асноўная структура.

А сёлета наверсе было прынята рашэнне перавесці аб'ект на баланс кіраўніцтва справамі прэзідэнта. Дарэчы, яно не ўзгаднялася ні з кіраўніцтвам Міністэрства адукацыі, ні з нашым ліцэем. Чыноўнікі ўсё зрабілі, як кажуць, ціхай сапай. Над ліцэем навісла пагроза высялення. Пачалося доўгае змаганне, пра перыпетыі якога шмат пісала прэса. Нарэшце мы атрымалі паперу, што, прынамсі, на гэты год яшчэ застаемся ў будынку. А далей жыццё пакажа...

— Насуперак апасенням, уступныя экзамены ў ліцэі ўсё ж такі адбыліся. Як яны праходзілі і якія вынікі?

— Вядома, мы хваляваліся: а ці не адпудзіць гэтая канфліктная сітуацыя абітурыентаў? Напружанасць спала, калі яны патокам пайшлі са сваімі заявамі. Праўда, экзамены прыйшліся на час рамонту...

Прыемна ўразіла, што вышэйназваныя абставіны не зменшылі прыток жадаючых вучыцца ў нас: сёлета конкурс складаў ад шасці чалавек на месца ў 9 клас да двух з паловай чалавек у дзесяты.

Радуе, што набор атрымаўся моцны. Але, шчыра кажучы, перспектывы пакуль цьмяныя. Звесткі, якія мы маем, сведчаць, што пагроза ліквідацыі ліцэя, на жаль, не знікла. Спосабаў ёсць многа, у тым ліку зліць яго з якім-небудзь рускамоўным, каб выцесніць на другі план родную мову, каб выкладчыкі адсюль пайшлі і ўстанова ў яе цяперашнім выглядзе перастала функцыянаваць. Такая небяспека існуе, але я ўсё ж спадзяюся, што тыя, хто гэтыя планы выношвае, адмовяцца ад іх, бо гэта будзе зусім недальнабачны і бесперспектыўны крок...

— Падчас падзеяў вакол ліцэя сябры Беларускага патрыятычнага саюза моладзі ладзілі ля будынка пікет. Адным з іх лозунгаў быў "Далоў нацыяналізм у адукацыі!". Як бы вы гэта пракаменціравалі?

— Тыя, хто ладзіў пікет, на мой погляд, рабілі гэта па ўказцы, лозунгі ім прадыктавалі пэўныя дарослыя асобы... Нагадаю, што ліцэй дзейнічае цалкам адпаведна з законам аб адукацыі, ягоныя праграмы зацверджаны Міністэрствам адукацыі. Ніякай палітычнай дзейнасці, ніякіх арганізацый з палітычным накірункам, агітацыі ў сценах ліцэя не было, няма ды не будзе. А папракаць за тое, што тут пануе дух павагі да роднай мовы, культуры, гісторыі, — гэта проста нонсэнс!

— Што новага чакаецца ў гэтым навучальным годзе?

— Вялікіх зменаў не адбудзецца, хіба што выкладчыкі далей працуюць над інтэграцыяй гуманітарных дысцыплін. Ужо некалькі год літаратура, напрыклад, выкладаецца адзіным прадметам, гэта значыць — няма штучнага падзелу на рускую, беларускую, сусветную... Цяпер мы ідзем да таго, каб зрабіць адзіным прадметам гісторыю. Усё гэта дазволіць вучням мець больш сістэматычныя веды. Імкнемся інтэграваць, хаця зрабіць гэта больш складана, і негуманітарныя прадметы — хімію, фізіку, біялогію.

Словам, у сценах ліцэя ўзяты накірунак на глыбокія і трывалыя веды, выхаванне інтэлігентных і высокаадукаваных маладых людзей, якія здолеюць потым плённа працаваць на карысць Бацькаўшчыны. Вось толькі б не ладзілі нам новых перашкод...

Гутарыла Вольга КЛАСКОЎСКАЯ.

Уражанні

Дыялог паміж мужчынамі і жанчынамі ў еўрапейскім маштабе

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Гэта даказвае, што нельга дасягнуць сапраўднай роўнасці, ігнаруючы закон і правы чалавека.

У многіх краінах існуе Закон аб роўнасці палоў, які юрыдычнай мовай замацоўвае нормы і стандарты грамадскага жыцця. Тут роўнасць разглядаецца як роўныя магчымасці ў працы, у палітыцы, у культурным і духоўным жыцці. А клопат аб сям'і і выхаванні дзяцей ужо не з'яўляецца толькі жаночай справай. Вырашэнне гэтых праблем знаходзіцца на ўзроўні дзяржаўнай палітыкі, бо калі роўнасць зрабіць толькі прыватным пытаннем, то будуць выпушчаны з-пад увагі многія праблемы. Другая справа — прыватны выбар — на кухню альбо ў парламент. Роля дзяржавы — стварыць умовы і ліквідаваць перашкоды для рэалізацыі выбару.

Таму так цікава было даведацца аб станоўчым вопыце паўночнаеўрапейскіх краін, дзе палітыка раўнапраў'я не абмяжоўваецца заканадаўствам. У паўночных краінах уведзены інстытут Омбудсмена (раўнапраў'я) — наглядальніка за выкананнем закона аб роўнасці, які мае нават больш высокія правы, чым суд. Омбудсмен сочыць за роўным прадстаўніцтвам у выбарчай сферы, разглядае факты дыскрымінацыі ў працоўным і прыватным жыцці. Закон аб роўнасці мае нейтральны характар да палоў. Але, па дадзеным Омбудсмена, на парушэнне Закона аб роўнасці 80 працэнтаў скаргаў паступае ад жанчын і толькі 20 працэнтаў — ад мужчын.

Зараз у многіх еўрапейскіх краінах існуюць міністэрствы раўнапраў'я. Раўнапраў'е заўсёды адзначае развіццё. Гэта імкненне палепшыць жыццё грамадства. Аднак нават маючы закон аб раўнапраў'і, трэба навучыцца ім карыстацца. Бо рэальнае жыццё часта адстае ад закона.

Асновай няроўнасці, як было падкрэслена на канферэнцыі, з'яўляецца традыцыйны падзел палавых роляў. Таму вельмі важна адукоўваць грамадства па пытаннях роўнасці, тлумачыць эканамічныя і палітычныя правы жанчын, мець канкрэтныя працоўныя праграмы рэалізацыі раўнапраў'я. Адна з важнейшых задач — стварыць умовы для таго, каб жанчына была канкурэнтназдольнай на рынку працы, у палітыцы і ў іншых сферах.

Цікавыя дыскусіі аб уплыву падзела сацыяльных роляў адбыліся на паседжаннях, прысвечаных сродкам масавай інфармацыі. Тут прадстаўнікі паўночных і балтыйскіх краін былі аднадушнымі — СМІ неадэкватна адлюстроўваюць жыццё і праблемы жанчын, а часам падаюць іх у скажоным выглядзе. Гэтае заключэнне было падцверджана мноствам даследванняў і цікавых назіранняў. Напрыклад, даследчыкі сцвярджаюць, што 80 працэнтаў навін асвятляюць праблемы мужчын. Нават многія жанчыны- журналісты лічаць праблемы жанчын другаснымі і што гэта тэма не дасць ім поспех і шлях да кар'еры. Нажаль, і прыватызацыя СМІ не дала станоўчых змен з асвятленнем праблем жанчын.

Вялікая ўвага на канферэнцыі была прыцягнута да тэмы насілля. Было важна даведацца, што ў паўночных краінах насілле, прыніжэнне жанчын не прызнаецца ўжо грамадствам ні ў якай форме. У гэтых краінах ёсць і заканадаўчая база, ёсць канкрэтныя структуры (прыбежышчы для пацярпелых, крызісныя цэнтры, "гарачыя" тэлефонныя лініі), у гэтых працэсах удзельнічаюць суды і паліцыя. Вялікая роля там надаецца псіхалагічным службам і адукацыі.

Праблемы сямейнага насілля, сексуальнага дамагацельства, раней скрытыя ад грамадства, сталі тэмай вывучэння і абмеркавання. Намаганні грамадства далі вынікі — існуе пакаранне, есць сродкі абароны, таму маштабы праяў насілля ў паўночна-еўрапейскіх краінах значна зменшыліся.

У адрозненні ад Беларусі балтыйскія краіны зараз таксама робяць шмат намаганняў, як зменшыць вастрыню праблем насілля — удасканальваецца заканадаўства, адчынены першыя прыюты для пацярпелых ад насілля.

У нашай жа краіне толькі жаночыя арганізацыі імкнуцца прыцягнуць увагу грамадства да праблем насілля над жанчынамі, а ўладу, для якой насілле — гэта інструмент кіравання — гэтыя пытанні не цікавяць.

Набольш вострымі, асабліва з боку балтыйскіх краін, былі абмеркаванні эканамічнай сітуацыі, фемінізацыі, беднасці. Было заяўлена, што калі ўдасца вырашыць праблему беднасці жанчын, то ў цэлым будзе пакончана з галечай у свеце.

Лейтматывам канферэнцыі быў пошук дыялогу, аб'яднанне намаганняў двух палоў у вырашэнні ўсіх праблем. Дыялог пачаўся, нягледзячы на тое, што на канферэнцыі прысутнічала толькі 20 працэнтаў мужчын (хаця пры запрашэнні вытрымлівалі парытэт). Пакуль узгаданыя праблемы больш хвалююць жанчын. Але жанчыны і мужчыны шукаюць задавальненне і ў сваёй працы, і ў прыватным жыцці, яны мусяць жыць і працаваць разам, а не супрацьстаяць. Таму дыялог паміж мужчынамі і жанчынамі не толькі неабходны, ён цікавы і карысны.

Демократия по-белорусски

...И в Витебске расправились с НТВ

В первых числах апреля нынешнего года местные газеты сообщили читателям Витебска приятную новость: в городе начинает работать новый, 26-й, канал, по которому будут транслироваться программы НТВ. Горожане, не очень-то избалованные живым словом с экрана, были приятно удивлены таким подарком и целый месяц буквально упивались лицезрением программ самой рейтинговой телекомпании России.

Увы, праздник у зрителя закончился после того, как "энтэвэшники" пустили в эфир памятный сюжет "Кукол" с белорусским президентом в главной роли. В один прекрасный день, а вернее вечер, зрители на своих экранах вместо яркой картинки НТВ увидели на 26-м канале заставку невесть откуда взявшейся компании СТС. В утренние и дневные часы 26-й канал продолжал вещание НТВ, но в вечерние часы эфир канала заполнял ширпотреб такого уровня, от которого зрители уже поотвыкли.

Как и следовало ожидать, местные журналисты потребовали от руководителей Витебского телерадиообъединения (ТРО) объяснений, что случилось, почему вечером исчезла с экранов картинка НТВ? Однако председатель ТРО В.Мальчиков оказался "тертым калачом": никаких интервью, никаких объяснений.

И лишь спустя почти три месяца руководители ТРО, видя, что жители областного центра не собираются мириться с "рокировкой" НТВ на СТС, решились-таки нарушить "обет молчания". Сам В.Мальчиков, впрочем, отказался быть героем газетной публикации, доверив это дело своему заместителю А.Семерневу. Из этого интервью, данного городской газете "Витьбичи", жители города узнали вдруг поразительные вещи.

Оказалось, во-первых, что в апреле местные газеты дезинформировали читателей, сообщив о регулярной трансляции НТВ по 26-му каналу. Что доводить до витебского зрителя программы НТВ никто и не собирался. А то, что эта телекомпания целый месяц транслировалась в городе на Двине, — это не более чем досадное недоразумение.

А во-вторых, целью открытия 26-го канала было развитие собственного, витебского телевидения. И открылся канал не на деньги налогоплательщиков, а "на собственные деньги, собранные телерадиообъединением".

По словам А.Семернева, необходимо было, чтобы "Витебское телерадиообъединение могло работать в эфире, размещая свои передачи в самое удобное вечернее время, больше уделяя внимания городской тематике". А поскольку в силу объективных трудностей ТРО не в состоянии занять весь эфир, был заключен договор с "перспективной московской телекомпанией СТС (сеть телевизионных станций), обладающей прекрасными техническими возможностями".

Если верить словам руководителей Витебского ТРО, они пытались заключить подобный договор с НТВ и даже с ТВ-6, однако эти компании якобы отказались транслировать свои программы в купированном виде.

Итак, с точки зрения витебских телевизионщиков, все обстоит очень просто: ТРО приобрело за собственные деньги передатчик, лицензию на вещание, создало коммерческий канал. Соответственно, обладая правом собственника, владельцы канала вправе сами решать, как использовать эфирное время. Логично? На первый взгляд вполне. Если бы не несколько "но"...

Начнем с главного, то есть с приобретения телерадиообъединением передатчика и лицензии на вещание. Из уст руководителей ТРО приходилось слышать две версии происхождения этих денег. Первая: использованы средства трудового коллектива. Вторая: затрачены деньги, полученные от ведения коммерческой деятельности.

При осуществлении первого варианта к владельцам канала действительно не могло бы быть никаких претензий. Но... Во-первых, о своей причастности к каналу многие сотрудники ТРО услышали впервые тогда, когда в городе развернулась дискуссия по НТВ. И потом, что-то не очень верится, чтобы в наше непростое время люди добровольно вкладывали деньги в создание нового телевизионного канала. Тем более что, задействуя на канале компанию СТС плюс местное телевидение, ни о каких дивидендах не может быть и речи — ни один уважающий себя бизнесмен-рекламодатель никогда не будет вкладывать деньги в столь сомнительное предприятие.

Еще один вариант происхождения средств для открытия телеканала — собственная коммерческая деятельность ТРО. Увы, опять не стыкуется. Прежде всего деньги, заработанные с использованием государственного имущества, едва ли можно считать личным доходом, на который открывается собственное дело. И потом, на той рекламе, что проходила на витебском телевидении, на передатчик не заработаешь. А других способов зарабатывания денег для телевизионщиков областного масштаба, как известно, просто не существует. Не семечками же на базаре, в конце концов, они торговали!

Нельзя при этом не учитывать и тот факт, что сами телевизионщики, мягко говоря, не купаются в роскоши, что зачастую у них нет даже возможности отправить на "горячую" тему съемочную группу — нет бензина для автомобиля. Попробуй, собери в этих условиях тысячи долларов! Как там ни крути, передатчик — это не авторучка, между прочим, заодно с другими вещами не купишь!

А теперь — относительно утверждения А.Семернева о том, что Витебское ТРО собирается работать в эфире, "размещая свои передачи в самое удобное вечернее время, больше уделяя внимания городской тематике".

Отнюдь не желая обидеть коллег-телевизионщиков, скажу, что в творческом плане Витебское телерадиообъединение переживает сейчас, мягко говоря, не самые лучшие времена. А если говорить проще — за последние месяцы журналисты ТРО просто-напросто ничего не сделали. За исключением коротких выпусков новостей и репортажей с крупнейших культурных событий типа фестиваля "Славянский базар".

Вечерний блок НТВ прекратил свое существование в Витебске в первой декаде мая. Это время можно считать началом работы "коммерческого" канала Витебского ТРО. Что же предлагали зрителю коммерсанты от ТРО?

Первые недели жителей Витебска радовали фондовыми передачами типа "Рандеву со звездой" на "Славянском базаре" или "Сокровища витебских музеев". Позже с 26-го канала исчезло все, кроме пресловутой "Банки комиксов" да музыкальных поздравлений "Желаю вам...". Так где же "работа в эфире", где же "городская тематика"?

Подобная "коммерческая" деятельность более всего свидетельствует о... страстном желании разориться. А как иначе можно оценивать тот факт, что Витебское ТРО, ежемесячно уплачивая за канал около 20 миллионов рублей (аренда плюс плата за частоту), абсолютно ничего не делает, чтобы возместить затраты? Непонятная, согласитесь, коммерция.

Осмелюсь высказать предположение, буквально лежащее на поверхности: Витебское ТРО никогда и не стремилось работать на 26-м канале. Надо было убрать нелицеприятную для властей публицистику НТВ — вот и была изобретена история с "развитием местного телевидения". Не в коммерческих, не в творческих вопросах дело — сквозь шитое белыми нитками худое покрывало, наброшенное на НТВ, явно просвечивает большая политика.

А теперь — о двух ответах относительно закрытия в Витебске блока вечернего вещания НТВ. Первый — от заместителя технического директора компании НТВ В.Михайлова. Автор факса, утверждая, что "телекомпания заинтересованного в трансляции в эфир своей программы в г.Витебск в полном объеме", вместе с тем подчеркивает, что "положительное решение вопроса от нас не зависит", решать это надо с собственником передатчика 26 ТВК — областным телерадиообъединением, "предложений от которого мы не получали".

Второе письмо подписал заместитель председателя Белтелерадиокомпании В.Куприенко. Прежде всего автор поспешил откреститься от двусмысленной ситуации с 26-м каналом: "...решение вопросов не зависит от национальной государственной телерадиокомпании..." По поводу виновника этой истории В.Куприенко добавляет: "Вещательные приемники находятся в распоряжении Министерства связи, вопросы, на каком канале и кому работать, решает республиканская комиссия по распоряжению частот".

Так вот где, оказывается, главный виновник! А мы-то думали...

В заключение В.Куприенко цинично предлагает несколько выходов:

"первый — индивидуальная спутниковая антенна;

второй — расширение городской кабельной сети;

третий — поиск средств для приобретения передатчика".

А тем временем борьба за возвращение НТВ потихоньку сходит на нет — круговая порука чиновников настолько запутала ситуацию, что вообще стало непонятно, кто и в чем виноват. И рядовые жители Витебска, придя вечером с работы, все так же игнорируют некогда заветный канал, по которому под заставкой "СТС" транслируются мыльные оперы того уровня, глядя на которые "Девушка по имени Судьба" воспринимается как шедевр мирового кинематографа. Ни о какой публицистике и речи нет...

P.S. *Сегодня, когда идет массированная атака на все российские электронные СМИ, начиная с ОРТ, говорить о закрытии НТВ на витебском телеканале как-то вроде бы и не пристало. Однако это "ЧП областного масштаба" так же может послужить свидетельством тому, что диктаторскому режиму ни к чему живое слово журналиста.*

Евгений ТОМОВ.

Витебск.

Дайджест

В Каннах большинство бутиков обзавелись русскими вывесками

Несмотря на экономический кризис, туризм во Франции процветает, пишет "Крисчиан Сайенс Монитор". Страна вновь вышла на первое место среди самых посещаемых туристами стран мира. По мнению газеты, основными причинами привлекательности для туристов Франции стали рост курса доллара относительно местного франка, чистота гостиничных номеров, а также то, что все больше французов, несмотря на усилия Французской Академии, начинают говорить по-английски. Однако французское Средиземноморье теряет привлекательность для туристов, приезжающих из Великобритании и Соединенных Штатов, которые предпочитают Бретань с ее еще нетронутыми цивилизацией пейзажами, отмечает газета. Ривьера же с ее высокими ценами, толпами отдыхающих, плохой едой и ультраправыми мэрами привлекает в основном российских туристов. Нувориши из России стали настолько многочисленными в Каннах, Ницце и Монако, что большинство местных бутиков обзавелось русскими вывесками. А в вагонах первого класса поездов Париж-Канны красивая девушка комментирует достопримечательности для пассажиров на чистом русском, пишет "Крисчиан Сайенс Монитор".

...Никто и не подумал, что красавица была слепая

Когда-то банальный и старомодный конкурс красоты "Мисс Италия" в этом году вызвал полемику в прессе, пишет британская "Таймс". Как оказалось, среди участниц конкурса, который пройдет 6 сентября, будут полностью слепая девушка, цыганка, занимавшаяся попрошайничеством, и две пары близняшек. Фаворитом журналистов стала 20-летняя Анназиза Минетти из Милана. Несмотря на слепоту, сеньорита Минетти участвовала в нескольких конкурсах красоты, причем никто и не подумал, что красавица была слепая. После победы в конкурсе "Мисс Ломбардия", давшей ей путевку на конкурс "Мисс Италия", сеньорита раскрыла свою тайну. Оказалось, что во время выступления приятель сеньориты Минетти Паоло передавал ей команды с помощью радиоприемника, спрятанного в ухе девушки. Как отмечает "Таймс", нынешний конкурс "Мисс Италия" станет не менее интересным, чем предыдущий, в котором победила 19-летняя Денни Мендес, родившаяся в Доминиканской Республике.

Не те пошли солдаты. Чтобы укрепить их здоровье, нужно начинать с аэробики

Времена лающих сержантов и изнуряющих тестов на выносливость в британской армии закончились, пишет "Таймс". Испытывая тревогу из-за сокращения числа новобранцев и осознавая, что сегодняшний подросток находится далеко не в такой физической форме, как его ровесники из предыдущих поколений, командование британской армии приняло решение пересмотреть программу начальной подготовки солдат. По информации газеты, новая программа, которая будет оглашена 27 августа, значительно снижает требования к новобранцу и предусматривает более постепенное достижение им физической выносливости профессионального солдата. Новая программа даже не требует от новобранцев обязательных кроссов на выносливость и оставляет возможность начинать подготовку с аэробики. Кроме того, отныне требования к подготовке солдат будут зависеть от их должности: от военного клерка более не будет требоваться выносливость бойца с передовой. По оценкам авторов программы, с ее принятием количество новобранцев, прошедших начальную подготовку, возрастет на 16 процентов, пишет "Таймс".

Подготовила Светлана РОСТОВА.

Мюнхен — Мінск

Ніна МІХАЙЛАВА

Мне такое і не снілася...

Пра тое, што калі-небудзь пабываю за мяжой, я перастала і марыць. Але вось з Божай дапамогай трапіла ажно на месяц у горад Мюнхен. Для мяне ўсё там было незвычайным і цікавым, і таму запісвала, як кажуць, па прынцыпу: што бачу, тое і пішу.

* * *

Прыехала ў Мюнхен 14 студзеня, якраз на стары Новы год. Крыху больш як два тыдні назад немцы святкавалі Нараджэнне Хрыстова, і таму я адразу заўважыла ў дварах упрыгожаныя гірляндамі лямпачак елачкі або любое дрэўца. На падаконніках ляжалі яловыя лапкі, прыгожыя вянкі са штучных кветак, стаялі свечкі, розныя дзіцячыя цацкі. Прычым усё гэта знадворку. Вянкамі з яловых лапак упрыгожаны брамкі ля невысокіх жылых дамоў. Карацей кажучы, усё тут нагадвала пра нядаўняе вялікае свята.

Мюнхен — сталіца Баварыі, тут жывуць вельмі веруючыя людзі. Нават замест звыклага "Guten Tag!" тут усюды — у магазіне, у пад'ездзе, у транспарце, дома — адзін аднаму кажуць "Grüs Gott!" (даслоўна: "Вітаю Богам!").

Мюнхенскі галоўны вакзал (Hauptbahnhof) вельмі вялікі. Гэта вялікая пабудова на зямлі і пад зямлёй. Пад зямлёй ажно тры паверхі. Калі пачаць знізу, то на самай глыбіні знаходзяцца лініі метро U-1 і U-2 (скарочана — ад Untergrundbahn, потым над гэтымі лініямі — U-4 і U-5, затым — "эсбаны" (электрычкі). Зноў на эскалатар — і аказваешся (як у нас) у цокальным памяшканні. Гэта сапраўдны горад пад зямлёй: сувенірныя, прадуктовыя, кніжныя лаўкі, розныя паслугі з маляўнічай рэкламай.

Яшчэ разок на эскалатар — і апынешся на Erdgeschoß (літаральна: "паверх на зямлі". Дарэчы, у немцаў першым паверхам лічыцца паверх над Erdgeschoß.

Што мяне адразу здзівіла, як трапіла ў вялізны будынак вакзала, дык гэта вялізны-вялізны, у форме авала прылавак, на якім ляжалі і песцілі вока самыя розныя прыгожыя цукеркі. Даўжыня прылаўка, як падалося, ля 50 метраў. Пакупнікі з двух бакоў ходзяць і самі сабе насыпаюць у кулькі прысмакі. (Дарэчы, на кожны від слодычы цана аднолькавая.) Ну, думаю, нічога сабе! Які давер пакупніку! А прадавец з электроннымі шалямі сядзіць у самым канцы прылаўка і не баіцца, што хто-небудзь не расплаціцца. Ды такога і не здарыцца! Настолькі тут высокая ўнутраная культура. І прыезджы чалавек гэта адчувае адразу.

Далей ідзеш і зноў не перастаеш здзіўляцца. Вось "камера захавання". Памяшканне ад залы чакання аддзелена лёгкай сеткай, гэта нават не дзверы. Падыходзіш бліжэй, сетка падымаецца аўтаматычна ўверх, перад табою з'яўляецца чалавек, які тут працуе. Чуеш ужо знаёмае: "Grüs Gott", на твары ветлівая ўсмешка. Плаціш колькі тут трэба, і спакойна можаш гуляць па горадзе, калі дазваляе час. Рэчы будуць у поўнай захаванасці. Тут няма ніякіх аб'яў тыпу: "За ценные вещи администрация ответственности не несет", "За вещи, не закрытые на замок, администрация ответственности не несет". Упершыню ў Мюнхене я падумала, што такія безадказныя аб'явы і даюць магчымасць не захаваць здадзеныя рэчы. Узнікае пытанне: для чаго ты тут працуеш, калі што-небудзь можа прапасці?

Дарэчы, у горадзе ўсюды стаяць машыны, днююць і начуюць ля тратуараў, у дварах; стаяць на спецыяльных стаянках веласіпеды ля пад'ездаў, ля магазінаў. І ніхто не падумае ўкрасці, ніхто не спрабуе зняць колы, шчоткі з лабавога шкла. З акна кватэры, дзе жыла, угледзела на даху машын снег, (відаць, даўно стаяць), дык і спытала ў гаспадара:

— Няўжо ніхто не спакусіцца зняць кола, залезці ў салон?

— Што вы! — пачула ў адказ, — нікому і ў галаву такое не стукне. Калі хто-небудзь зачэпіць чужое, то яму пагражае вельмі вялікі штраф, а то і турма. Не ты паставіў, паклаў, не ты і бярэш. Ганьба і ад людзей таксама.

Праўда, за ўвесь месяц я бачыла два веласіпеды са знятымі коламі. Мне растлумачылі, што хутчэй за ўсё такое маглі зрабіць рускія.

Жыла я ў трох прыпынках ад Галоўнага вакзала. Мой гаспадар — гасцінны і ветлівы чалавек, беларус з Клецка Дзмітрый Мікалаевіч Чайкоўскі — здымае двухспальную кватэру на другім паверсе (у немцаў гэта першы паверх). У кватэры дзве спальні па 18 кв. м, гасціная — 22 кв. м, вялікая прасторная прыхожая, ванны пакой разам з санвузлом (дарэчы, таксама прасторны) і невялікая прадаўгаватая кухня.

Гаспадар мне патлумачыў адразу, што спальныя пакоі не ацяпляюцца, таму снедаць, палуднаваць, вячэраць і бавіць час мы будзем у гасцінай. Справа ў тым, што толькі там стаяў вялікі сучасны абагравальнік, з дапамогай якога ў зале падтрымлівалася тэмпература +18⁰ С. Ну, падумала, адразу захварэю і будзе мне ўсё. Ажно не! Пад сапраўднай пуховай коўдрай і пледам спаць было здарова і цёпла.

Дзмітрый Мікалаевіч вельмі любіць зялёны колер, таму на падлозе пакрыццё зялёнае, канапа з двума крэсламі ў салатавых танах. Ля вялізнага акна стаяць пакаёвыя кветкі: пальма, бярозка. Дарэчы, апошняя вельмі ж нагадвае лісточкамі сапраўдную беларускую бярозку. Акно выходзіць на даволі ажыўленую вуліцу Tengstraße, і машыны снуюць туды-сюды, пры гэтым у пакоі амаль не чутно шуму. Выказваю гаспадару сваё здзіўленне, на што ён мне адказвае:

— Тут стаяць спецыяльныя шуманепранікальныя шыбы.

На сценах гэтага пакоя (дарэчы, як і ў спальнях) вісяць карціны, выкананыя таленавітымі рукамі Дзмітрыя Мікалаевіча. Спыняю свой позірк на партрэце Янкі Купалы — самым любімым і дарагім паэце для яго. Дзмітрый Мікалаевіч заўважае:

— Нарэшце адзін вельмі добры беларускі хлапец перадаў гэты партрэт для Літаратурнага музея Я.Купалы ў Мінску. Я гэтым ганаруся.

Я ўбачыла, як засвяціліся радасцю і ўдзячнасцю вочы майго гаспадара, чалавека ўжо, скажам так, немаладога веку (ён 1912 года нараджэння).

Адна сцяна ўвешана сувенірамі. Яны самыя розныя — беларускія драўляныя лыжкі, кухонныя дошкі ў нацыянальным стылі, ручнікі. На самым пачэсным месцы беларускі нацыянальна-гістарычны герб "Пагоня", бел-чырвона-белы сцяжок. Другая сцяна ў фатаграфіях, зробленых сынам Анатолем у час паездкі на радзіму ў Клецк, што на Міншчыне.

Падораныя мною кухонныя дошкі спадар Чайкоўскі прымацаваў над рабочым сталом на кухні, а беларускі ручнік, які я таксама яму прывезла, ён, пацалаваўшы, павесіў на абраз Казанскай Божай маці.

Агледзеўшыся трохі ў кватэры і даведаўшыся, што спадар жыве тут адзін, я пацікавілася, у колькі марак яна абыходзіцца яму ў месяц. Аказалася, што 1500. Праўда, ёсць ільготы, але яны нязначныя.

Як стала вядома пазней, мой спадар ладную суму ў год аддае за вучобу сваёй унучкі. Карацей кажучы, расходы не малыя, калі ўлічыць, што ёсць яшчэ машына, гараж; ладна грошай расходуецца на ежу. Тым не менш на ўсё хапае, каб жыць бязбедна. Праўда, я палічыла нетактоўным спытацца пра памер пенсіі. Але ўсё і так зразумела.

Давялося мне пагасцяваць яшчэ ў адной пенсіянеркі. Зараз яна здымае аднаспальную кватэру (двухпакаёвую па-нашаму) у цудоўным прыгарадным раёне. Уся жылая плошча прыкладна 35 кв. м. Адзін пакой на 15 кв. м, другі — на 10, астатнія метры прыпадаюць на кухню, прыхожую і ванны пакой. Раскошы вялікай не бачна, але ўсё з густам і прыгожа.

А якая чысціня ў пад'ездзе! Сходкі высланы пакрыццём для падлогі. Ды не проста высланы, зубамі выразана ля кожнай сходкі. Ідзеш на абцасах, і ніякага грукату. Ніхто чужы сюды без дай прычыны не зойдзе. А калі ідзеш у госці, то націскаеш кнопку з патрэбным прозвішчам, і, не выходзячы з кватэры, табе адчыняць дзверы.

Домікі ў прыгарадзе трохпавярховыя, амаль усе размаляваныя. На балконах, на стрэхах растуць вельмі прыгожыя вечназялёныя расліны. Ля пад'ездаў і вакол домікаў акуратна падстрыжаныя кусцікі. Яны служаць як бы агароджай для кветнікаў. Кажуць, што вясной, летам і восенню ад зеляніны і кветак вачэй не адвесці.

А як хораша глядзяцца вокны ў гэтых доміках і ўвогуле ва ўсёй Германіі! Прыгожысць ствараюць рознай формы, колеру фіранкі.

Наша гаспадыня аказалася вельмі гутарлівай. Безупынку панямецку гаварыла пра мужа (ужо амаль два гады, як ён памёр), пра чатырох сваіх дзяцей, якіх яна гадавала, можна сказаць, адна і таму ніколі не працавала. Найбольш яна распавядала пра мужа (ён беларус), што ён да фанатызму быў запалітызаваны, вельмі перажываў за сваю Бацькаўшчыну, а гэта адмоўна адбівалася на ягоным здароўі.

Пасля яе аповеду я доўга не магла заснуць, думала пра лёс гэтага чалавека, які, па словах гэтай жанчыны, не адыходзіў ад радыёпрыёмніка, ад "тэлевізіі" і ўсё думаў пра Беларусь. А ягонае вялікае сэрца беларускае не магло іначай, яно шчымела, балела за Беларусь, за беларускі народ. У гэтай сувязі прыйшлі на памяць словы Генадзя Бураўкіна:

А я і ў радасці, і ў скрусе,
І калі сцішуся ў труне,
Сніць буду сны аб Беларусі,
Маёй радзімай старане.

* * *

Двойчы за ўвесь час я пабывала ў Альпах. Мой гасцінны гаспадар прапанаваў з'ездзіць у баварскую вёску Обераммэргау (гук "г" — узрыўны). Але ўгледзеўшы, што ў мяне на галаве вялікая квяцістая хустка, ён дастаў з шафы шапку і сказаў:

— Гэта будзе па-нямецку, і якраз пасуе да вашага каўняра.

Мусіць, пабачыў, што мая паўлапасадская хустка вельмі вылучаецца на фоне еўрапейскіх жаночых галоў. Ну што ж, Еўропа ёсць Еўропа, падумала я, і з вялікай прыемнасцю надзела на галаву падарунак і так адправілася ў Альпы.

І вось тут мне хочацца расказаць больш падрабязна. Прыняўшы запрашэнне, я сказала Дзмітрыю Мікалаевічу, што паездка для нас вялікая раскоша, а для вас, канешне ж, да таго і будзе вельмі дорага каштаваць. На што пачула ў адказ, што гаспадар ужо больш як два тыдні нікуды не выязджаў на прыроду за горад (я падкрэсліваю — за горад, бо ён раз, а то і два на дзень катаецца на веласіпедзе ў Алімпійскім парку), а таму і сам з задавальненнем адпачне крыху ад гарадской мітусні, падыхае свежым паветрам.

Хачу сказаць пра ўзрост нашага праваднiка (ён жа і вадзіцель легкавой машыны). Спадару Дзмітрыю даўно за 80.

Да месца, куды мы накіроўваемся, 86 кіламетраў. Спачатку едзем праз горад. Міма маёй увагі не праходзіць тое, як паводзяць сябе на дарозе ў горадзе вадзіцелі — узаемная павага, дысцыпліна, усмешкі адзін аднаму. Машына ідзе плаўна, пастаў стакан вады — не разальецца.

Выязджаем на MittelRing (сярэдняе кальцо) і — на аўтабан. Толькі і паспяваю глядзець за спідометрам, які менш як 130 км у гадзіну не паказвае. А за рулём чалавек, якому далёка за 80!

Мільгаюць за акном роўныя квадраты снежных палёў з рознымі пабудовамі: можа, хлявы для сена ці яшчэ што. У далечыні ад дарогі — акуратныя домікі. Думаецца, што там жывуць фермеры, бо ў некалькіх месцах бачылі да дзесятка чыстых, прыгожых і адкормленых коней.

Але больш за ўсё паабапал дарогі лес, у асноўным яловы, траплялія і сосны. Трэба адзначыць, што нямецкія елкі крыху адрозніваюцца ад нашых беларускіх. Галіны ў нашых разлеглыя, снег на іх ляжыць шапкаю. А тут жа, асабліва ў Баварыі, як быццам глядзяць угору, а лапкі звісаюць так, нібы да асноўнага ствала прышыты з двух бакоў махры. Сёння гэтыя лапкі пакрыты інеем. Божа мой мілы! Да чаго ж гэта прыгожа!

Дарога паступова падымаецца ўгару, і ўдалечыні спачатку бачны невысокія Альпы. У 20—30 метрах ад дарогі віднеецца сетка накшталт нашай Рабіцы. Гэта для таго, каб лясныя жывёлы не выскоквалі на праезджую частку.

Аўтабан скончыўся, і мы звярнулі ўправа на горную дарогу, вельмі вузкую, здавалася, што скалы вось-вось заступяць дарогу, але не трэба баяцца. Дзе скалы вельмі навісаюць над дарогай, там яны абцягнуты засцерагальнай сеткай. У многіх месцах спецыяльна абсечаны, дзе-нідзе паўзрываны. Гэта для таго, каб засцерагчы дарогу ад апоўзняў.

Дарога тут вельмі вузкая, крутая, з рэзкімі паваротамі. На такіх участках вадзіцелі надзвычай узаемаветлівыя, строга трымаюцца свайго боку, не перавышаюць дазволенай хуткасці.

Нарэшце прыехалі да месца адпачынку. У гэтай вёсцы вельмі вузкія вулачкі, машыны размінаюцца з вялікай цяжкасцю. Домікі аднапавярховыя, размаляваныя. Тэмы малюнкаў самыя розныя — баварскія казкі, біблейскія сюжэты. Знадворку вокны ўпрыгожаны яловымі лапкамі, сухімі кветкамі, гарэць лямпачкі. На многіх доміках крыжы з распяццем Хрыста.

У цэнтры вёскі на Erdgeschoß (этаж на зямлі) знаходзяцца невялікія гандлёвыя лаўкі. Гэта яны тут лічацца невялікімі. А калі глядзець вачамі прыезджага чалавека, як я, то некаторыя лаўкі па плошчы ў два разы большыя, чым прадуктовы магазін, скажам, на вуліцы Карастаянавай у Мінску. А якая колькасць тавараў! Яны раскладзены і далёка за межамі лаўкі на вуліцы: падыходзь, выбірай, нясі ў лаўку і аплачвай. Ніхто не падумае ўзяць і не заплаціць. Вырабы па дрэву, з гліны, сурвэткі, посуд, адзенне, сувеніры, штучныя кветкі, свечкі! Ад усяго не адвесці вачэй. Мы трапілі якраз тады, калі ва ўсіх лаўках быў абедзенны перапынак. Гаспадары толькі прычынілі дзверы, а тавары астатнія так і ляжаць на вуліцы.

Ля адной лаўкі мы спыніліся. Дакладней, нас спыніў так званы зазывала. А выглядаў ён прыкладна так: на электрычную лямпачку накінута прыгожая вышываная сурвэтка; зверху — прымацавана фігурка з кардону ў выглядзе чалавечка з паднятай рукой. Калі набліжаешся да лаўкі, то спрацоўвае нейкі механізм, фігурка пачынае падскокваць і махаць рукою ў бок дзвярэй: маўляў, заходзь, выбірай, што душа пажадае. Прытым усё гэта суправаджаецца жаласнаватазапрашальнай мелодыяй, якая напомніла мне беларускую жалейку.

А прадаваліся тут баварскія сувеніры — паштоўкі, часопісы, розныя фігуркі, баварскія шляпы. Патрымала адну, з пяром, у руках. Вось, думаю, нябла́га было б прывезці свайму гаспадару ў Мінск, на баварца стане падобным. Але не! Цана ў 69 марак астудзіла маё памкненне.

Перад ад'ездам вырашылі зазірнуць у кафэ-рэстаран, выпіць гарбаты. Урачыстая цішыня. Зала амаль пустая. Занялі апошняе месца ў куце, каб зручней было ўсё агледзець. Побач з намі яшчэ чацвёра за такім жа столікам. Столікі пакрыты далікатнымі ружовымі абрусамі, на кожным свечка, а над сталом звісае прыгожая лямпа пад абажурам у тон абрусу.

Падыходзіць афіцыянт, з усмешкай гаворыць "Grüs Gott" і бярэ ў нас заказы: дзве гарбаты з лімонам, адну з манга і па порцыі куханаў. З такой жа ўсмешкай herr Ober прыносіць заказанае, запальвае свечку і жадае добрага апетыту. На ўсё кафэ абслугі ўсяго два чалавекі. Відаць, гэта брат і сястра, бо дужа ж яны падобныя.

(Заканчэнне на 4-й стар.)

Від на цэнтр горада. Сабор Фраўэнкірхе. Башня "Стары Пэтэр". Старая ратуша. Алімпійская башня.

Калона Марыі перад ратушай. На заднім плане — башні сабора Фраўэнкірхе.

Самолет, который не нравится даже Биллу Клинтону

Похожий на гигантскую летучую мышь американский бомбардировщик Б-2, изготовляющийся с использованием технологии "Стелс", не только остается видимым в полете для радаров противника, но и очень чувствителен к температуре и влажности воздуха, пишет "Сан-Диего Юнион-Трибьюн". По этой причине Соединенные Штаты не могут их разместить, как планировалось, в Европе до постройки там специальных ангаров с контролем микроклимата. Постройка же ангаров еще больше увеличит стоимость бомбардировщика, уже достигающую двух миллиардов долларов. Согласно докладу, подготовленному Управлением общей бухгалтерской отчетности, антирадарное покрытие бомбардировщиков Б-2 настолько чувствительно к влажности воздуха и тяжелым климатическим условиям, что, по мнению экспертов, единственной возможностью успешной эксплуатации самолетов будет постройка специальных ангаров. Кроме того, избыточная влажность воздуха может вывести из строя ряд систем самолета, что потребует, по крайней мере, сутки для его полного осушения. Президент Билл Клинтон уже пригрозил законодателям, что наложит вето на любой закон, одобряющий дополнительные расходы на Б-2, пишет "Сан-Диего Юнион-Трибьюн".

Власти Непала решили убрать трупы альпинистов с горы Эверест

"Санди Таймс" посвящает статью решению властей Непала убрать трупы альпинистов с горы Эверест. По мнению непальцев, тела погибших угрожают окружающей среде. Непальцы и ранее предпринимали попытки очистить Эверест от трупов. Установившаяся же в этом году очень мягкая погода позволит им подняться выше обычного и убрать большинство из 130 тел, до сих пор находящихся на склонах горы. Многие из трупов, лежащие прямо на пути подъема, даже играют роль мрачных знаков того, что альпинисты не сбились с пути. Один же из неудачников продолжает висеть на веревке недалеко от вершины горы. Хотя решение непальских властей, как отмечает газета, имеет под собой серьезные основания, родственники погибших альпинистов выступили против него. По их мнению, альпинисты должны остаться там, где встретили свою смерть, там, где мечтали быть. А пока некоторые менее почтительные горовосходители берут кости погибших на Эвересте в качестве страшных трофеев покорителя самой высокой вершины Земли, пишет в заключение "Санди Таймс".

Российская Федерация

Ельцин образовал Государственную военную инспекцию, назначив ее руководителем Кокошина. Батурин покинул пост секретаря Совета обороны

Президент Борис Ельцин подписал Указ "О мерах по усилению государственного управления военным строительством в РФ". Согласно указу, президент освободил Юрия Батурина от обязанностей секретаря Совета обороны РФ.

Решением Б.Ельцина создана Государственная военная инспекция президента РФ. Документом установлено, что инспекцию возглавляет государственный военный инспектор РФ. Должность секретаря Совета обороны РФ упраздняется.

Этим же указом государственным военным инспектором РФ назначен 51-летний Андрей Кокошин, до этого занимавший должность первого заместителя министра обороны РФ и являвшийся членом Совета обороны. А.Кокошин освобожден от ранее занимаемой должности.

Как сообщили журналистам в Администрации президента, "Ю.Батурин остается помощником главы государства, и в ближайшие дни, возможно, Б.Ельцин определит сферу его деятельности".

48-летний Ю.Батурин занимал пост секретаря Совета обороны с того момента, как этот орган был основан указом президента РФ 25 июля 1996 года.

Балтия

Президенты Латвии, Литвы и Эстонии, возможно, проведут в Вильнюсе встречи с премьером РФ

Президенты Латвии, Литвы и Эстонии Гунтис Улманис, Альгирдас Бразаускас и Леннарт Мери, возможно, встретятся в рамках международной конференции в Вильнюсе с премьер-министром России Виктором Черномырдиным.

В столице Литвы 5—6 сентября пройдет конференция глав государств и правительств 13 европейских стран на тему "Сосуществование народов и добрососедские отношения — залог европейской безопасности и стабильности". В.Черномырдин будет представлять на форуме Россию.

Как сообщила "Интерфаксу" пресс-секретарь президента Латвии Лига Крапане, Рига получила по дипломатическим каналам из Вильнюса информацию о том, что российский премьер выразил желание встретиться в Вильнюсе не только с президентом Литвы Альгирдасом Бразаускасом как с представителем принимающей страны, но и с президентами Латвии и Эстонии.

Руководство Латвии рассматривает возможность увеличения оборонных расходов

Президент и премьер-министр Латвии Гунтис Улманис и Гунтарс Крастс обсудили возможность увеличения бюджетных ассигнований на нужды обороны, сообщили "Интерфаксу" в канцелярии латвийского президента.

Необходимость этого шага диктуется стремлением Латвии вступить в НАТО. Согласно критериям Североатлантического альянса, ассигнования на нужды обороны в государствах НАТО должны составлять не менее одного процента от общих бюджетных расходов.

В то же время государственный бюджет Латвии на 1997 год предусматривает ассигнования на оборону в размере лишь 0,6% от общих бюджетных расходов.

Узбекистан

Ислам Каримов обещает, что образование в республике по-прежнему будет бесплатным

Выступая с докладом на сессии, президент Ислам Каримов назвал оставшуюся в наследство от "империи" систему народного образования "неэффективной", не отвечающей национальному самосознанию. К тому же, считает президент, "воспитанники советской системы образования не в состоянии воспринять идеалы независимости".

На претворение реформы образовательной системы власти Узбекистана намерены выделить уже на первом этапе 65 млрд. сумов ($1=72,45 сума). Первый этап начинается в этом учебном году и продлится до 2001 года.

Второй этап, на который намечено "полное осуществление национальной программы", пройдет в 2001—2005 годах. После 2005 года начинается третий этап, который И.Каримов назвал "этапом совершенствования образовательной системы".

Претворение национальной программы подготовки кадров, по обещанию президента, будет "гарантировать" государство, к ее осуществлению предполагается активно привлекать средства предприятий, фирм, академических учреждений.

Согласно программе, образование в Узбекистане по-прежнему будет бесплатным, подчеркнул президент. Но обязательными будут лишь 9 лет. Далее у молодежи выбор — или академический лицей, или профессиональный колледж. И то, и другое предполагает трехгодичное обучение. Далее учеба может быть продолжена по западному образцу: 4 года — на степень бакалавра и еще три года — магистратура. Решено оставить и часть "советской" системы: трехгодичную аспирантуру на степень кандидата наук и трехлетнюю докторантуру.

Дискуссии при разработке национальной программы возникли при обсуждении проблемы, с какого возраста идти детям в школу. И.Каримов считает, что 50% сельских детей в стране не смогут из-за недостатков в развитии учиться с 6 лет, поэтому решено сделать возраст плавающим — 6—7 лет.

Германия

Эгон Кренц: шесть с половиной лет тюрьмы

В Берлине вынесен приговор бывшим руководителям ГДР

Последний руководитель ГДР экс-генеральный секретарь ЦК СЕПГ 60-летний Эгон Кренц был приговорен в понедельник к тюремному заключению сроком на 6 лет и 6 месяцев. Вместе с другими подсудимыми он обвинялся в причастности к убийствам четырех восточных немцев в октябре — ноябре 1989 года при попытке перейти границу Восточной Германии.

В своем последнем слове Кренц подверг резкой критике "юстицию победителей". Он сказал, что не почувствовал у членов земельного суда Берлина искреннего желания "выяснить правду". "Никто из нас никого не убивал, — категорически настаивал Кренц. — В любом случае политбюро не имело возможности изменить что-либо на границе между восточной и западной частями страны. Все это находилось под юрисдикцией исключительно Советского Союза".

Среди обвиняемых на процессе были бывшие члены политбюро ЦК СЕПГ — главный редактор газеты "Нойес дойчланд" и первый секретарь берлинской организации партии Гюнтер Шабовский, а также экономист Гюнтер Клайбер. Они получили по три года условно.

Эгон Кренц.

В отличие от Кренца Клайбер назвал процесс "существенным и справедливым".

Берлинский "процесс политбюро" продолжался почти 1,5 года. Подсудимые в течение всего следствия настаивали на своей невиновности. Однако земельный суд Берлина принял решение, по которому все трое обвиняемых, "участвующих в принятии решений на политбюро, которое непосредственно руководило советом безопасности ГДР", были признаны виновными в случившемся на границе бывшей ГДР.

Признавая ошибочность былой политики, Шабовский заявил на суде, что современная Германия — "это единственный ответ истории на неудачную попытку" спасти обанкротившуюся социалистическую систему. "Мы просто пытались опустить утопию с небес на землю", — добавил он.

Как заявил берлинский адвокат Кристоф Шефген, комментируя приговор, "следует внести ясность в вопрос о том, что ответственность за все эти преступления несут не только ход истории, не только системы и аппараты, но и люди, и что даже пребывающим у власти лидерам не гарантирована правовая безнаказанность".

Вопрос о виновниках гибели по меньшей мере 450 человек, убитых с 1961 по 1989 год на границах ГДР и Восточного Берлина, давно волнует немцев. По этому поводу в одном только Берлине с 1992 года состоялось более 50 судебных процессов над пограничниками и политиками ГДР.

Ангелина ТИМОФЕЕВА

Мюнхен — Мінск

Мне такое і не снілася...

(Заканчэнне. Пачатак на 3-й стар.)

Пакуль мы з асалодаю пілі гарбату, у рэстаранчыку прыбавілася людзей. Афіцыянт стаў абслугоўваць зайшоўшых. За гэты час мы пад'елі і сядзім. Здавалася, што абслузе да нас няма ніякай справы. Ніхто не сочыць, каб не дай Бог не збеглі не разлічыўшыся. Сядзяць і нашы суседзі.

Тады наш мюнхенец падазваў афіцыянта падняццем рукі. Той кіўнуў, што падыдзе. Разлічыліся. "Danke sch⊘n!" — пачулі ад афіцыянта і пайшлі да выхаду. І тут (а мо, гэта выпадкова) афіцыянтка аказалася на нашым шляху, усміхнулася і вельмі шчыра і цёпла прамовіла:

— Gr✓s Gott!

Дзмітрый Мікалаевіч вельмі любіць прыязджаць у гэту вёску, сесці на лаўку ля сусветна вядомага будынка, які называецца Passionstheater.

У гэтым тэатры раз у чатыры гады бываюць прадстаўленні на біблейскія тэмы. Занята некалькі соцень артыстаў. Хаця артысты — моцна сказана. Гэта жыхары вёскі. А сэнс усяго гэтага відовішча — паказаць, якім было жыццё па Старому Запавету і потым жыццё Хрыста аж да яго пакутлівай смерці.

У гэтую баварскую вёску з'язджаюцца гледачы з усяго свету. Які ж вялікі даход ад гэтага мае вёска! Білеты вельмі дарагія, і гледачы, натуральна, не бедныя. Раскупляецца безліч сувеніраў з дрэва, керамікі. У асноўным гэта персанажы, розная атрыбутыка са Свяшчэннага Пісання.

Вялікім попытам у гэты час карыстаюцца самыя разнастайныя швейныя вырабы ў нацыянальным стылі.

У гэты час многія жыхары вёскі так і ходзяць у касцюмах сваіх герояў.

Свяціла яркае альпійскае сонейка, кругом высокія Альпы. На вяршыні адной гары стаіць вялізны крыж. А наш дарагі зямляк сядзіць ля гэтага тэатра і думае, думае... Не ведаю, пра што на гэты раз, але не сумняваюся, што пра вечнае...

Асабліва хочацца расказаць пра першы выхад у горад. Божа мой праведны! Такога я ніколі не бачыла ў сваім жыцці! А што бачыла ў кіно, тэлевізары або чула з чыіх вуснаў — усё не тое. Лепш адзін раз убачыць, чым сто разоў пачуць. Зіма тут, як і ў нас, у Мінску, даволі снежная. На вуліцах лёд, але чамусьці ніхто не падае, не слізка. Гляджу пад ногі і дзіву даюся: суха, няма той макрэчы на прыпынках, не хлюпае пад нагамі. Соллю тут вуліцы і прыпынкі не пасыпаюць. Усё пасыпана дробнымі шэрымі каменьчыкамі, якія не бяруцца за абутак. Снег растане, іх прыбяруць спецыяльныя машыны і звязуць у пэўнае месца, каб на наступны сезон зноў выкарыстаць.

У Мюнхене безліч веласіпедаў. На іх ездзяць на работу, на прагулку, у магазіны. Стаяць яны проста на вуліцы, скажам, ля электрычнага слупа, пад сцяной магазіна. Для веласіпедыстаў справа і злева адведзена спецыяльная дарожка. Калі такой няма, то вісіць знак, што па гэтым тратуары можа ісці пешаход і ехаць веласіпедыст.

У Мюнхене з грамадскага транспарту ёсць аўтобусы і трамваі, якія ездзяць строга па раскладу. На кожным прыпынку вісіць расклад руху кожнага маршруту. Самі аўтобусы і трамваі вельмі дагледжаныя. Адзін талон каштуе 3 маркі і 30 пфенігаў. Праязны на ўсе віды транспарту — 59 марак. Для немцаў, пры іх высокіх заробках і пенсіях гэта зусім не дорага.

Як і ўсюды ў Мюнхене, у транспарце ўсё зроблена, каб чалавеку было добра і зручна. Вадзіцель аб'яўляе кожны прыпынак, на сцяне вісіць схема дадзенага маршруту, прытым напісана яна так, што ўбачыць і разабрацца ў ёй не зможа зусім непісьменны або чалавек, які вельмі дрэнна бачыць. Уперадзе перад кабінай вадзіцеля на ўвесь транспарт на электронным табло загараецца назва наступнага прыпынку. Дзверы ў любым транспарце — аўтобусе, метро, трамваі, прыгараднай электрычцы — пры выхадзе адчыняе сам пасажыр націскам кнопкі. Гэта вельмі зручна і эканамічна. Навошта ж адчыняць ці зачыняць усе чацвёра дзвярэй, калі, скажам, будуць выходзіць у якія-небудзь адны? Да слова, тое ж можна сказаць і пра эскалатар: калі няма людзей — ён стаіць, як толькі ступіш нагою, то і... паехаў.

Нельга не звярнуць увагі, якая тут чысціня ўсюды: у транспарце, у магазінах, на вуліцы, у пад'ездах. Не раз назірала, як старанна прыбіраюць рабочыя вуліцы, магазіны. І яшчэ — як уважліва адносяцца людзі да працы прыбіральшчыкаў. Дарэчы, на такіх работах у Мюнхене ў асноўным працуюць туркі. Нідзе не заўважала, каб нехта кінуў на зямлю нейкую паперыну ці абгортку ад цукеркі. Зрэдку ў метро ці ў электрычцы можна было ўбачыць пакінутую газету ці часопіс. Але іх тут жа падбіралі іншыя пасажыры, каб пачытаць, а потым, магчыма, пакінуць для іншага.

На кожнай станцыі метро — туалеты, прычым бясплатныя. І тут усё зззяе чысцінёю. Пахі, як у парыкмахерскай. Усюды аўтаматыка. Давялося зайсці ў адзін з туалетаў на Marienplatzt. Вядома, ніколі не бачыла такіх кранаў, то і прыйшлося напужацца. Спрабую адкруціць яго, а ён ніяк не паддаецца. Я і так і сяк за яго бяруся, а вада не цячэ. І раптам палілася. Памыла я рукі, а спыніць ваду ніяк не магу. І як на злосць, каб табе хто аказаўся побач! Страх мяне агарнуў, хуценька выбегла адтуль і думаю: няйначай па маёй віне заліецца ўвесь пераход. Дома мяне супакоілі: не варта перажываць. Гэты ж кран працуе, калі пад яго падставіш рукі. І праз нейкі час аўтаматычна выключаецца.

Пра мюнхенскія магазіны можна расказваць бясконца. Якія яны вялікія па плошчы, колькі ў іх тавараў, якія вітрыны і г.д. і да т.п. Асабліва хачу падкрэсліць адну дэталь сярод гэтага багацця і разнастайнасці тавараў: ты — пакупнік — тут **гаспадар**. Для яго, пакупніка, і выстаўлены гэтыя тавары, заходзь, выбірай і купляй. За гэта табе скажуць "Danke sch⊘n" на касе; а нават калі ты не купіш нічога, а проста пазнаёмішся з асартыментам тавараў, то на выхадзе прачытаеш: "Vielen Danke f✓r Ihrer Besuch" ("Вялікі дзякуй за ваша наведванне").

* * *

Наведала я і адну праваслаўную царкву (іх у Мюнхене некалькі). Немцы — вельмі веруючы народ. Пра гэта сведчыць вялікая колькасць кірхаў ("Kirche" з нямецкага — царква) у гарадах і вёсках.

Пра царкву, аб якой расказаў мой гаспадар, варта напісаць асобна. Сказаць, што яна праваслаўная, будзе не зусім правільна. Але пра ўсё па парадку.

На вядомым Алімпійскім стадыёне ў Мюнхене ёсць выдатная мясціна пад назвай "Рускі хутар". Значыцца яна і на гарадской карце сталіцы Баварыі.

Пабудаваў гэту царкву Цімафей Прохараў. Калі коратка, то было гэта так. Перамога ў Вялікай Айчыннай вайне застала яго ў Вене. Ад Сталінграда праз увесь Саюз, Польшчу праехаў ён, натуральна, не па сваёй волі, у нямецкіх абозах фурманам. Бегчы не было магчымасці. Пры ўсім тым яшчэ чуў ад іншых людзей, што Сталін не "гладзіць па галоўцы" тых, хто пабываў на чужыне. Чаго добрага яму можна было чакаць ад Сталіна, калі ягоныя сем братоў у гады грамадзянскай вайны ваявалі з бальшавікамі?

У Аўстрыі лёс звёў яго з рускай бежанкай Наташай, і яны некалькі гадоў пражылі ў адным невялікім гарадку. Жыццё стала наладжвацца. І вось тут Цімафею стала з'яўляцца Дзева Марыя і гаварыць, каб ён адправіўся ў Мюнхен і пабудаваў там царкву.

І яны перабраліся ў Мюнхен. Праўда, як толькі з'явіліся на баварскай зямлі, то былі арыштаваны, але іх хутка адпусцілі, бо на той час у Баварыі было вельмі многа людзей, якіх вайна сарвала з розных месцаў. У рэшце рэшт Цімафей з Наташай атрымалі від на жыхарства для асоб без грамадзянства і сталі жыць у прыгарадзе Мюнхена на тэрыторыі старога закінутага аэрадрома.

Праз некаторы час Прохараў пачаў будаваць царкву і дом з будаўнічых абломкаў, якія звозіліся сюды з усяго горада. (Дарэчы, у гады вайны Мюнхен быў моцна пашкоджаны ад налётаў амерыканскай авіяцыі.) Царква была пабудавана, пры ёй выраслі такія-сякія гаспадарчыя памяшканні, быў пасаджаны добры сад, агарод.

Мусіць, ніхто і не даведаўся б пра гэтых рускіх людзей, як яны жылі, як здабывалі сабе на кусок хлеба. Але ў 1966 годзе Мюнхен быў выбраны для правядзення летніх Алімпійскіх гульняў. І якраз было вырашана ўзвесці Алімпійскую вёску і спартыўныя збудаванні іменна там, дзе была царква Цімафея. Але ён не спужаўся і пачаў абараняцца. Мясцовыя ўлады атарапелі і пачалі шукаць юрыдычную зачэпку, каб Цімафея можна было выселіць. І тут пра гэта процістаянне даведаліся рэпарцёры. Не было ніводнай нямецкай газеты, якая б не сачыла за ходам падзей.

Скончылася гэта гісторыя тым, што да Прохарава прыйшла прадстаўнічая дэлегацыя. І кропку паставіў спадар Бенеш, галоўны распарадчык мюнхенскіх алімпійскіх пабудоў:

— Усё. Калі падысці з розумам, то месца тут даволі для ўсіх.

Сам жа Цімафей такі выхад прыняў спакойна, як нешта само сабой зразумелае, аднак сваю царкву назваў царквою Прымірэння. На веснічках пры ўваходзе так і напісана: "Ost-West Friedenskirche V↗terchen Timofei" ("Усходне-заходняя царква Прымірэння айца Цімафея").

Я пабывала ў "Рускім хутары" і пабачыла самога Цімафея. Уся тэрыторыя, дзе знаходзіцца царква на 5 купалоў, абгароджана дротам. Справа — невялікі домік, дзе і жыве сам гаспадар, злева — два столікі, лаўкі.

Калі падышла да доміка, заўважыла на шырокай зялёнай лаве невысокага каржакаватага старога, які ляжаў ніц і спаў. Баючыся патрывожыць яго сон, я некалькі хвілін стаяла і не ведала, што рабіць: разбудзіць ці не. Але вельмі ж мне хацелася з ім пагаварыць. Тады я кашлянула. Ён хуценька, як мне падалося, па-маладзецку падхапіўся. (А яму ж споўнілася 102 гады!)

Я прывіталася па-руску. Ён падаў руку і спытаў, як маё імя. Я адказала. Айцец Цімафей перагаварыў:

— Ага! Нинушка! Ты меня почему не разбудила?

— Я баялася патрывожыць ваш спакой.

— Я пригрелся на солнышке и уснул. Откуда приехала?

— З Беларусі я, Мінск! Чулі, такі горад ёсць?

— Знаю. Это возле Украины. Ну, а как там сейчас? Тяжело, я слышал. Да, Нинушка, хорошо, что ты ко мне зашла. Расскажешь у себя дома, что была на "Русском хуторе".

Голас у майго субяседніка чысты, вымаўляе словы выразна, націскаючы на "о".

Я распытала пра царкву. Ён сказаў, што мясцовыя ўлады коса глядзяць, так і чакаюць, каб пасля ягонай смерці зраўняць гэта месца бульдозерам.

І сапраўды ля "Рускага хутара" навакольная тэрыторыя раскапана. Ссунута бульдозерам зямля, спілаваны вялізныя дрэвы. Па ўсім бачна, што на гэтым месцы запланаваны нейкія работы.

Сам айцец Цімафей мае кволую надзею, што, магчыма, царква і пасля яго захаваецца. Знайшліся ж багатыя і добрыя людзі, якія ўсё гэта падтрымалі. Усё-такі гэта гісторыя, гісторыя Мюнхена.

Я спытала дазволу зайсці ў царкву. Ён адказаў: калі ласка. І я зайшла ў сярэдзіну збудавання. Сапраўды, зроблена царква з адходаў. Скляпенне — з фальгі. Царскія дзверы, свечкі, іконы — усё як мае быць. Абразы праваслаўныя і каталіцкія. Усюды чысценька. Кінула колькі грошай на ўтрыманне.

Вярнулася на лаўку да айца Цімафея. Ён сказаў, што царква стаіць 44 гады.

Бачу многа пладовых дрэў, кажу пра гэта айцу, на што ён заўважае, што калі жыла Наташа, то садзіла клубніцы. І пакуль не падняўся сад, то яна вельмі радзіла, па 35 скрынак здвалі ў магазін.

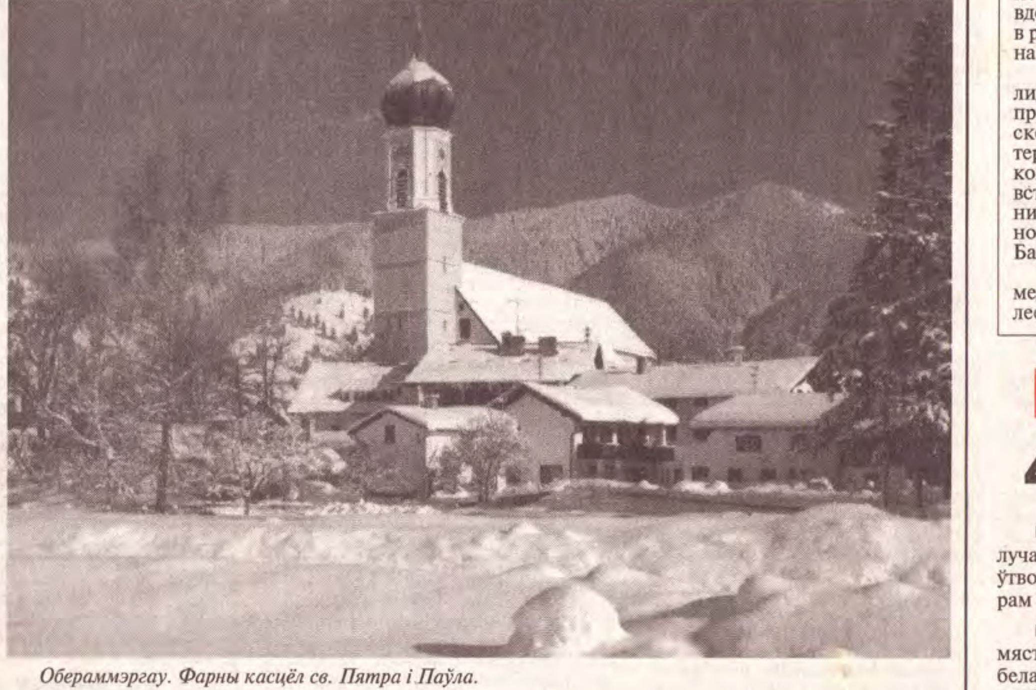

Обераммэргау. Фарны касцёл св. Пятра і Паўла.

Спытаў Цімафей, адкуль я і да каго прыехала.

На развітанне запрасіў мяне ў сваю хатку. Яна не вялікая, але, па нашых мерках, на адната раскошная. Адкрыты ганак, прыхожая метраў 10, зала каля 12 кв. м і невялічкая спальня. Дарэчы, гарадскія ўлады далі дазвол на правядзенне сюды святла, газу і ацяплення.

— Садись, Нинушка, — кажа гаспадар. — Я табе зайграю, а ты будешь танцевать.

А сам сеў за невялікі арган і зайграў і запеў пра святую Марыю па-нямецку, потым праспяваў праваслаўную песню "Господи, помилуй, Господи, прости", а ў заключэнне — куплет з песні "Ревела буря, гром гремел".

Пасядзела я, паслухала ягоную ігру і песні. Абвяла позіркам пакой: канапа, два крэслы, на сценах іконы, фатаграфіі. І кажу айцу Цімафею:

— Пайду, чакаюць мяне на прыпынку. Оставайтесь здоровеньки. Пусть вам Бог помогает во всем!

— С Богом, Нинушка!

Выйшаў за мною на двор. Я ўзяла яго руку, пацалавала, а ён яшчэ раз прамовіў:

— С Богом, Нинушка!

Я пакрочыла па мерзлаватай траве да цэнтральнай алеі парку. Азірнулася. Невялікага росту чалавек з сівой, як лунь, барадой глядзеў мне ўслед. Я памахала рукой, ён у адказ таксама.

Ступіўшы на алею, яшчэ раз глянула на царкву, на айца Цімафея, які ішоў ужо ад сваёй царквы да лаўкі, відаць, каб прысесці або зноў легчы.

Царква была вельмі добра бачна з узгорка сваімі пяццю купаламі. Я ўявіла вясну, лета. Відаць, яна зусім патанае ў зелені.

* * *

Можна было б яшчэ расказаць пра Мюнхен і яго гасцінных гаспадароў. Але гэта будзе ўжо ў нейкай ступені паўтарэнне. І так усё зразумела: людзі жывуць і працуюць, працуюць і жывуць. Я жадаю ім усяго самага найлепшага.

Даведка. Першае ўпамінанне пра горад адносіцца да 1158 года. У 1794 годзе ў Мюнхене было 34000 жыхароў. У 1834 годзе — 90000, напачатку XX стагоддзя — 499932. Першая сусветная вайна пакінула глыбокі след — 12000 жыхароў загінулі. У пачатку 1919 года была аб'яўлена Баварская Савецкая рэспубліка, горад трапіў у цэнтр увагі сусветнай грамадскасці. У 1923 годзе Мюнхен стаў арэнай фашысцкага путчу, на чале якога стаяў Гітлер. І хоць гэты путч пацярпеў паражэнне, Мюнхен пасля прыходу да ўлады ў 1933 годзе нацысцкай партыі сталі называць "цэнтрам руху". У час другой сусветнай вайны быў моцна разбомблены.

У 1945 годзе мюнхенцы ўзяліся за аднаўленне горада, і калі ў 1958 годзе святкавалася 800-годдзе, у ім было 1 011 878 жыхароў.

Тым не менш Мюнхен не пазбавіўся сваёй самабытнасці і арыгінальнасці, у чым змаглі пераканацца госці з усіх канцоў свету ў час Алімпійскіх гульняў 1972 года.

Зараз Мюнхен — сталіца Баварыі, важнейшы прамысловы цэнтр, дзе распрацоўваюцца самыя сучасныя тэхналогіі.

Благая весть

900 рабочих мест для белорусских инвалидов. Но только через полтора года.

В Беларуси их называют инвалидами. С самого рождения они обречены на полную изоляцию, на одинокое мучительное существование в четырех стенах или на почти казарменное положение в государственных домах-интернатах. В Германии же стараются избегать термина "инвалид". Их называют людьми с определенными ограничениями и считают их не только "обучаемыми", но и трудоспособными...

Вот уже несколько лет развивается партнерство между Белорусской ассоциацией помощи детям-инвалидам, Русской Православной Церковью в Минске, адаптационно-оздоровительным предприятием "Остров надежды", администрацией города Минска с белорусской стороны и ассоциацией родителей "Lebenshilfe", евангелическим учреждением "Bethel" в городе Билефельде с немецкой стороны. Идея их совместных усилий сводится к тому, чтобы люди с психическими, физическими и интеллектуальными отклонениями смогли заработать себе на "хлеб насущный". В результате различных проектов в разных населенных пунктах Беларуси будут открываться мастерские и учебные учреждения для инвалидов.

Один из таких проектов — это строительство мастерской на территории Храма в честь иконы Божьей Матери "Всех скорбящих Радости" в память жертв Чернобыля, что на улице Притыцкого. Здесь в ближайшие полтора года будут созданы рабочие места для девятисот человек. Это будут швейная, ремесленная и печатная мастерские.

В швейных мастерских среди прочего будут выпускаться терапевтические предметы (специальные подушки и игрушки), их потом распределят между детскими домами и семьями, имеющими инвалидов, в печатной — издаваться продукция издательства при Белорусской ассоциации помощи детям-инвалидам. А в детском доме в Новинках и в "Острове надежды" дети будут обучаться обращению с техническими предметами и материалом для последующей работы в мастерских.

Настоятель Храма в честь иконы Божьей Матери "Всех скорбящих Радости" протоиерей Игорь Евдокимович Коростелев говорит: "Мы исходим из тезиса: работа должна приспосабливаться под человека, а не наоборот". Планируется, что у инвалидов будет пять рабочих дней и они будут заняты по 35 часов в неделю. Более слабые будут работать половину рабочего дня. А на работу и с работы людей с ограниченными способностями будут перевозить специальным транспортом.

Этот проект будет существенно финансироваться Немецкой комиссией ЮНЕСКО, благотворительным марафоном на RTL, Диаконической службой и ее структурой "Церкви помогают церквям" в Германии.

Анна ЗАЙЦЕВА.

Спорт

Тур карикатур

Невероятно богатым на сенсации выдался очередной тур чемпионата Беларуси по футболу. Второе поражение в сезоне потерпел единоличный лидер — бобруйская "Белшина", уступившая в гостях юной брестской команде со счетом 1:2. Все голы были забиты после перерыва, и все, что удалось в этой игре фавориту — на время уравнять счет с небесспорного одиннадцатиметрового (Хлебосолов), но все же сдаться под напором вдохновенно игравшего соперника в результате голов 18-летнего Разина и 19-летнего Василюка.

На три очка приблизилось к лидеру минское "Динамо", в принципиальном матче в Солигорске разгромившее местный "Шахтер" — 4:0 (Володенков — 2, В.Маковский, Подрез). В матче наконец встретились лицом к лицу нынешний и прежний наставники главной команды страны Анатолий Байдачный и Иван Щекин.

Остальные три претендента на медали оступились, причем наиболее серьезно — прошлогодний чемпион МПКЦ. Как и в солигорском матче, это была очная ставка двух столкнутых лбами тренеров — возглавляющий Минское "Торпедо" прошлогодний наставник чемпиона Анатолий Юревич всласть поквитался с выбившим его с должности Александром Бубновым — 5:0 в пользу минчан.

Столичное "Динамо-93" уступило в Могилеве "Днепру" 1:2 (Чайка, Солодовников; Лесун), а витебский "Локомотив-96" и вовсе был пущен под откос дома — его по игре победило "Молодечно" — 3:1 (Сорокин — 2, Лобанов, Разумов).

К самому дну турнирной таблицы опустились гродненский "Неман" (1:3 дома от могилевского "Трансмаша) и минская "Атака" (0:6 в гостях от "Нафтан-Девона"). Отметим блестящую игру на старте второго круга новополоцких нафтановцев, выигравших все три матча с общей разницей мячей 11:0.

В последнем матче тура один из двух аутсайдеров — могилевское "Торпедо-Кадино" — подарило себе шанс, обыграв дома "Коммунальник" — 2:0.

В идущем параллельным курсом российском чемпионате белорусские легионеры ничем особенным на этот раз не блеснули, голов не забивали — за исключением разве что экс-минчанина Штанюка, поразившего в матче "Динамо" (Москва) — "Факел" собственные ворота, что, впрочем, на общем результате не отразилось — 4:1 в пользу хозяев, которые продолжают возглавлять гонку за лидерство. Следом с отставанием в два очка шествует "Ротор", выигравший трудный матч с московским "Локомотивом" — 1:0, причем в этом матче свой долгожданный сотый гол в чемпионатах забил лидер волгоградцев Олег Веретенников. Замыкает тройку претендентов на медали славный столичный "Спартак", обидно вылетевший из розыгрыша Лиги чемпионов от ноги несильного словацкого клуба.

Александр ПАЛЛАДИЙ.

Іванкоў зноў на кані

Пасля таго як наш славуты алімпійскі чэмпіён Віталь Шчэрба адмовіўся выступаць на чэмпіянаце свету па спартыўнай гімнастыцы, што адкрыўся ў Лазане, ролю каманднага лідэра ўзяў на сябе Іван Іванкоў. І ў гэтым не было б нічога незвычайнага, калі б не адна акалічнасць. Справа ў тым, што абсалютны чэмпіён свету і Еўропы ўпершыню пасля цяжкай траўмы выступіць у камандным заліку па поўнай праграме. А згодна з новымі патрабаваннямі Міжнароднай федэрацыі гімнастыкі (ФІЖ), яна значна ўскладняецца. І ўсё ж трэнеры спадзяюцца на паспяховае выступленне Іванкова на вялікім гімнастычным памосце.

Паколькі цяпер няма абавязковай праграмы, спачатку каманды будуць змагацца за права трапіць у шасцёрку лепшых зборных, якія затым і разыграюць паміж сабой узнагароды. У асабістым заліку неабходна ўвайсці ў лік 36, каб затым аспрэчваць медалі.

Вячаслаў ДУТАЎ, БелТА.

Дзень у гісторыі

4 верасня

■ У 1776 г. на землях ВКЛ, далучаных да Расійскай імперыі, была ўтворана Полацкая губерня з цэнтрам у г.Полацку.

■ У 1794 г. адбыўся бой каля мястэчка Любань паміж атрадамі беларуска-літоўскай паўстанцкай арміі і рускімі войскамі, які закончыўся для паўстанцаў няўдала: атрад Стафана Грабоўскага капітуляваў, а яго кіраўнік быў высланы ў Кастрамскую губерню.

■ У 1859 г. у вёсцы Буда-каўшчына Полацкага раёна нарадзіўся Браніслаў Ігнатавіч Эпімах-Шыпіла, будучы беларускі выдавец і мовазнавец. У 20-ых гадах ён быў дырэктарам камісіі Інбелкульта па складанні слоўніка жывой беларускай мовы. Вядомы таксама як рэдактар першага зборніка Янкі Купалы "Жалейка".

■ У 1874 г. нарадзіўся А.В.Вішнеўскі, рускі хірург, які прыдумаў антысептычны лекавы сродак вонкавага ўжывання — мазь Вішнеўскага.

■ У 1893 г. нарадзіўся беларускі паэт і літаратуразнавец Язэп Фарботка. Як паэт, ён дэбютаваў у 1912 г. у газеце "Наша ніва". Удзельнічаў у рабоце клуба мастацкай інтэлігенцыі "Беларуская хатка".

■ У 1917 г. у Слуцку была арганізавана першая беларуская школа.

■ У 1942 г. у газеце Заходняга фронту "Чырвонаармейская праўда" пачата публікацыя знакамітага "Васіля Цёркіна" А.Твардоўскага. Рускі паэт Аляксандр Твардоўскі ў 1939 г. прымаў удзел у вызваленні Заходняй Беларусі, а таксама ў савецка-фінляндскай вайне ў якасці карэспандэнта вайсковага друку.

■ У 1944 г. урад Фінляндыі заявіў аб разрыве сваіх зносін з фашысцкай Германіяй і аб выхадзе з вайны супраць СССР.

■ У 1957 г. адбыўся першы рэйс рэактыўнага пасажырскага самалёта "ТУ-104 А" па звышдальнім маршруце "Масква — Нью-Йорк — Масква". Гэта быў першы савецкі самалёт на амерыканскай зямлі пасля знакамітых пералётаў В.Чкалава і П.Громава ў Амерыку цераз Паўночны полюс.

■ У 1970 г. у Чылі на прэзідэнцкіх выбарах перамог кандыдат ад блока Нацыянальнага адзінства Сальвадор Альендэ, урач па адукацыі, сацыяліст па палітычных поглядах. Ён хацеў, каб кожнае чылійскае дзіця мела штодня свой абавязковы кубак малака.

Зміцер ВІШНЁЎ.

Крымінал

Паквапіўся на збожжа — адказвай...

Не той хлеб, што ў полі, а той, што ў засеках. На жаль, сёй-той да яго шляху ў гэтыя засекі знаходзіць пралазы для крадзяжоў.

Як паведамілі БелТА ў прэсслужбе УУС Брэсцкага аблвыканкама, у калгасе "Зара" Камянецкага раёна супрацоўнікі аддзела эканамічных злачынстваў раскрылі такі факт: мясцовы вадзіцель, які перавозіў збожжа, украў у калгасе 2 тоны 700 кілаграмаў ячменю і два цэнтнеры жыта. А паколькі нанесены ўрон ацэнены больш чым у 8 мільёнаў рублёў і перавышае дзесяціразовы памер мінімальнай зарплаты, то супраць раскрадальніка ўзбуджана крымінальная справа.

Затрыманы за хабар...

У 150 амерыканскіх долараў ацаніў свае паслугі за недагляд трох расійскіх аўтамабіляў з таварам прапаршчык атрада пагранічнага кантролю "Брэст", які нёс службу на пагранпераходзе "Дамачава". За гэты хабар, атрыманы ад прыватнага прадпрымальніка з Екацярынбурга, ён і быў затрыманы супрацоўнікамі аддзела эканамічных злачынстваў УУС Брэсцкага аблвыканкама. Па факту хабарніцтва ўзбуджана крымінальная справа, а самому хабарніку ў пагонах трэба будзе адказваць перад судом.

Небяспека была побач...

Больш за паўстагоддзя таілася ў зямлі патэнцыяльная небяспека для людзей, якія карысталіся паслугамі чыгуначнай станцыі Высока-Літоўск Камянецкага раёна.

Усяго ў паўтара дзесятках метраў ад чыгуначнага палатна пры правядзенні земляных работ тут была знойдзена вялікая авіябомба часоў Вялікай Айчыннай вайны. Сапёры, якія прыбылі на месца здарэння, абясшкодзілі гэту смяротную знаходку.

Іван КУКСА, БелТА.

Брэст.

Погода

4 сентября ночью температура воздуха +1 — +6, местами небольшие заморозки до 0 — -2, днем — 14—19 градусов тепла.

5 сентября ожидается облачная погода с прояснениями. Температура воздуха днем +18 — +23, ночью — 5—10 градусов тепла, местами заморозки до 0 — -2. По востоку республики — +1 — +6.

А что там, на Брестчине?

Вулька — микрорайон с... домами-замками

К созданию рабочего проекта застройки нового брестского микрорайона Вулька-3, аналогов которому пока нет в нашей стране, приступили местные зодчие. Реализация этой программы оценивается в 470 миллиардов рублей, а отличительной особенностью проекта является его энергосберегающая направленность. Все дворы в микрорайоне во избежание сквозняков будут замкнутыми, а в каждом многоквартирном доме появится своя мини-котельная. Значительную экономию тепла здесь рассчитывают иметь за счет установки теплонасосов, способных привлекать тепло окружающей среды. Сама застройка отведенной под микрорайон территории будет вестись на протяжении пяти лет, но уже к началу третьего тысячелетия намечается ввести в эксплуатацию 18 тысяч квадратных метров жилья.

Дачи и огороды — вчерашний день. Для нерадивых...

Похоже, бум дачного строительства в Бресте пошел на спад. По крайней мере, городские власти считают, что сегодня нет необходимости отводить новые земли под дачи и огороды. Не так давно они проверили, насколько эффективно используется та земля, которая была выделена горожанам на эти цели несколько лет назад. Оказалось, что немало участков не [illegible] явлено и около четырех сотен наделов, которые используются не по назначению. Поэтому горисполком собирается в ближайшей перспективе удовлетворять нужды новых дачников за счет земель, изъятых у прежних нерадивых хозяев.

Не ешьте яйца всмятку, некипяченое молоко и разрезанные арбузы!

По статистике Брестского городского центра гигиены и эпидемиологии, буквально за последнюю неделю острыми кишечными инфекциями, среди которых было обнаружено два случая заболевания дизентерией и пять — сальмонеллезом, переболело более полусотни брестчан. Медики определили и причины такой вспышки отравлений. Главными из них названы употребление всмятку или в виде глазуньи куриных яиц, купленного на рынке некипяченого молока, а также разрезанных арбузов.

В городе над Пиной создается своя галерея. В подарок...

Пленэр мастеров кисти, организованный в Пинске Брестским облисполкомом и Белорусским союзом художников, был приурочен к отмечаемому в первой половине сентября 900-летию города над Пиной. Кроме известных брестских живописцев в нем участвовали и гости из соседней Украины. Свои полотна все они показали пинчанам на открывшейся в городском Доме культуры итоговой выставке. Кроме того, каждый из принимавших участие в пленэре подарил городу-юбиляру две свои лучшие работы.

БелТА.

Анекдотики

Свадьба. Пир горой. В самый разгар веселья открывается входная дверь, и в квартиру входят четверо мужиков, неся на плечах гроб. Все гости испуганно замолкли. Мужики развернули гроб и молча пошли на выход, в дверях последний повернулся и, обращаясь к жениху, сказал:

— Извини, друг. На лестничной площадке места мало, гроб не разворачивается.

* * *

Невезучим называется очень предусмотрительный человек, который сшил себе великолепный дорогой костюм с тремя запасными парами брюк и в первый же день попал под поезд.

* * *

На свадьбе мужчина, маленького роста и тщедушного телосложения, после хорошего возлияния засучивает рукава и произносит:

— Ну, сиди не сиди, а кому-то начинать надо.

* * *

Ресторан. Пьяный майор, опустив морду в тарелку, пускает пузыри. К нему подходит официант.

— Счет, товарищ майор!

— И-и-и-раз, и-и-и-два...

* * *

Медведь погнался за зайцем, но быстро утомился. Сел и задумался: "Хорошо, что еще я за ним погнался, а если бы он за мной?"

* * *

Зайчиха увидела охотника и говорит зайчатам:

— Ну-ка, закрыть уши! Сейчас он промажет и так материться будет!

* * *

Муж возвращается домой, собака его встречает злобным лаем.

— Интересно, что ты ей обо мне наговорила? — спрашивает он жену.

* * *

Мужик зашел с собакой в пивбар. Изрядно выпив, он поспорил с дружками, что его собака сейчас заговорит. Однако пес молчал. Мужику пришлось выложить собутыльникам проигранные деньги. Сопровождаемый насмешками, он поспешил удалиться.

— Из-за тебя я потерял пять тысяч! — стал ворчать он по дороге домой. — Почему ты не заговорил?

— Чудак ты, — пес презрительно посмотрел на хозяина. — Представь себе, сколько денег мы отгребем завтра!

* * *

Прохожий спрашивает мужика, возле которого сидит огромный дог:

— Ваша собака не кусается?

— Моя — нет.

Прохожий двинулся было дальше, но в это время пес ка-а-ак хватит его за ногу! Бедняга возмутился:

— Вы же сказали, что ваша собака не кусается!

— А кто вам сказал, что это моя собака?

* * *

Шотландец входит в трамвай с огромным чемоданом. Кондуктор говорит:

— За билет с вас один пенни, а за провоз багажа — два.

Пассажир открывает чемодан и говорит:

— Вылезай, Гарри, так будет дешевле.

ТЕЛЕПРОГРАММА

Четверг, 4 сентября

Белорусское телевидение

7.30 Утренний коктейль.
7.45, 19.15 "Музыкальная обойма".
7.50 "Во имя воскресения". Киноочерк.
8.00, 13.00, 15.00, 18.00, 23.50 Новости.
8.10 Авто-парк.
8.20 Мультфильмы.
8.50 Детский сеанс. Телебом.
9.30, 17.45 Экономикст.
9.40 Творцы. Композитор Галина Горелова.
10.20 "Сказка о городе Копысе". Док. фильм.
10.40 Гости в дом. "Земля хочет покоя".
11.10 "Противостояние". Худ. фильм. 2-я серия. Часть 2-я.
12.15 Королевская охота.
15.15 "Тимур и его команда". Худ. фильм. 2-я серия.
16.15 ТВ — школе. Человек и мир. 1-й класс. Удивительный мир живой природы.
16.30 Родное слово. Тележурнал.
17.00 Музыкальный антракт.
17.10 Уроки Н.Новожиловой.
18.15 "Противостояние". Худ. фильм. 2-я серия. Часть 2-я.
19.20 Тема дня.
19.40 Сделано в Беларуси. Производственное объединение БелАЗ (г.Жодино).
19.55 Крок. Заметки с XIV Всемирного фестиваля молодежи и студентов на Кубе.
20.25 Музыкальный антракт.
20.40 Колыбельная.
21.00 Панорама.
21.50 Телебарометр. Прогноз погоды.
22.05 "Ангел у моего стола". Худ. фильм (Новая Зеландия—Австралия). Части 1-я и 2-я.

ОРТ

8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 23.30 Новости.
8.15 "Девушка по имени Судьба". Сериал.
9.00 "Серебряный шар". Наталья Гончарова. Ведущий — В.Вульф.
9.40 "Клуб путешественников".
10.30 Домашняя библиотека.
10.40 Смак.
14.20 "Погонщики динозавров". Мультсериал.
14.45 Остров "Чунга-Чанга".
15.15 Лего-го!.
15.40 "Гарри — снежный человек". Комедийный сериал.
16.05 "...До шестнадцати и старше".
16.30 "Вокруг света".
17.20 "Девушка по имени Судьба". Сериал.
18.05 Погода.
18.10 Час пик.
18.35 "Джентльмен-шоу".
19.05 "Моя семья: школьные проблемы."
19.40 "Спокойной ночи, малыши!"
20.00 Время.
20.40 Программа передач.
20.45 Адреса Москвы. Георгий Юматов и Василий Лановой в фильме "Огарева, 6".
22.20 "Алексей Каплер. Истории любви". Передача 2-я. Ведущий — Э.Рязанов.
23.00 "Магия: мир сверхъестественного".
23.40 Программа передач.

Канал "Россия"

7.00, 10.00, 16.00, 19.00, 22.00 Вести.
7.25 Лукоморье.
7.50 Мультфильм.
8.00 Православный календарь.
8.05 Бесконечное путешествие.
8.35 "Москва не сразу строилась..." Премьера док. фильма цикла "Московские истории". Фильм 4-й.
9.10 "Санта-Барбара". Сериал.
14.45 Золотая карта России. г.Псков. Передача 1-я.
15.30 "И это кино". Док.сериал.
16.20 Лукоморье.
16.45 Мультфильм.
17.05 Люди, деньги, жизнь...
17.40 Товары — почтой.
17.45 Представляет "Проект-арсенал".
18.00 "Санта-Барбара". Сериал.
19.35 "Гарри Трейси". Худ. фильм (США).
21.20 Добрый вечер.
22.35 Мастер-ралли-97.
22.50 "Москва не сразу строилась..." Док. фильм цикла "Московские истории". Фильм 4-й.
23.15 "Царь Иван Грозный". Худ. фильм. 1-я серия.

Санкт-Петербург

15.30, 18.30, 20.25, 21.30, 21.50 Информ ТВ.
15.40, 20.30 Телеслужба безопасности.
15.55 "Кларисса". Сериал (Великобритания). 3-я серия.
16.50 "Черный кот". Художественно-публицистическая программа.
17.25 Телемагазин.
18.45 Спорт.
18.55 Большой фестиваль.
19.10 "Кларисса". Сериал (Великобритания). 3-я серия.
20.00 Телестанция "Моя Россия". "Русская усадьба".
20.45 Поэзия. Ольга Берггольц.
20.50 "Мы — артисты..."
21.15 Сокровища Петербурга. "Красная нить". Передача 2-я.
21.45 Спорт.
21.55 Исторические расследования.
22.35 Телекомпакт. Музыкальное шоу.

НТВ

5.00, 9.00 Сегодня утром.
8.05 Мужской сериал. "Современный граф Монте-Кристо" (Франция).
9.15 Своя игра.
9.50 Новости кино.
10.00 Женский сериал. "Моя последняя мечта будет о Вас" (Франция).
11.00, 13.00, 15.00 Сегодня днем.
11.15 Авантюрно-криминальная драма "Игорный дом" (США).
13.30 Криминальная мелодрама "Высокие ставки" (США).
15.30 Программа для детей "Улица Сезам".
16.00 Док.сериал. "XX век в войнах" (США). Фильм 11-й "Англия воюет одна" (1940г.—1941г.)
17.00 "Дистанция"+"Щелчок".
18.00, 21.00 Сегодня вечером.
18.35 Герой дня.
18.50 Премьера фильма-концерта. "Десять песен о Москве".
19.40 А.Кузнецов, С.Савелова, А.Папанов, И.Рыжов, В.Санаев, З.Гердт в лирической комедии "Зеленый огонек".
21.45 Час сериала. "Кружева" (США).
22.40 Сегодничко.
23.00 Сегодня в полночь.
23.25 Открытое первенство США по теннису. Турнир "Большого шлема" в Нью-Йорке.

ТВ-6 Москва

6.00, 8.00, 13.50, 18.55, 20.00, 22.45 Шесть новостей.
6.10, 16.35, 23.15 Диск-канал.
6.40 Мультфильмы: "Нехочуха", "Молочный Нептун".
7.10, 17.20, 23.00 Дорожный патруль.
7.20 Рецепты от Цептер.
7.30, 9.15, 10.25, 12.50, 13.40, 15.40, 17.00 Телемагазин "Спасибо за покупку!".
7.45, 10.15, 17.10 Аптека.
8.15 Документальный сериал "Великие ценности мира".
8.50 Юмористическая программа "Назло рекордам!"
9.40 Сериал "Семья Кэмпбеллов", 94 серия.
11.00 Джон Малкович, Энди Макдауэлл в фильме "Объект красоты". (США — Великобритания).
13.00 Мультфильмы "Безрассудный ученый".
14.00 Н.Михалков в фильме "Не самый удачный день".
16.05 Сериал для подростков "Флиппер".
17.35 Раймонд Паулс в концерте к 100-летию Джорджа Гершвина.
19.05 Ток-шоу "Сделай шаг".
20.15 Ив.Дмитриев, С.Дружинина, В.Кузнецов в фильме "За витриной универмага".
22.00 Классический абонемент. М.П.Мусоргский "Рассвет над Москвой".
22.15 Те Кто.
0.00 Знак качества.

8-й канал

18.00 Для детей — "Пострелята".
18.30 Программа Кеннета Копланда.
19.00 Худ. фильм "Танец с Оливией".
20.30 Мульт-планета.
20.45 Сериал "Горец-4".
21.45 Муз-парад.
22.00 Дастин Хофман в худ. фильме "Билли Батгейт".

Адрас рэдакцыі:
220030, Мінск, вул.Энгельса, 34а.
Прыёмная: (017) 229-28-71.
Тэл./факс рэкламнага аддзела: 229-29-04.

Індэкс 63222.

Заснавальнік і галоўны рэдактар Іосіф СЯРЭДЗІЧ

За інфармацыю, размешчаную ў рэкламных аб'явах, рэдакцыя адказнасці не нясе. Рэгістрацыйнае пасведчанне №246. Нумар газеты надрукаваны з дыяпазітываў у ЗАТ "Летувас рытас". Адрас: г. Вільнюс, пр-т Гедыміна, 12а. Падпісана ў друк у 21.00. Фармат А-2. Тыраж: першы завод — 50200 экз. Заказ № 2063